ateitis

1966 m.
gegužė nr. 5

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1966 GEGUŽĖ — MAY NR. 5

TURINYS

Ateitis — Komentarai 97

Viktorija Srupskelytė — Pro poezijos rūbą 100

Jaunimo metų MAS stovyklos 104

Erdvilis Janulaitis — Kaukė ant geležinkelio (šeši eilėraščiai) . 105

A. ir A. — Mintys apie Dievą ir žmogų 106

Vėtra — Budėjimas (eil.) 112

Eugenius Gerulis — Protestanto požiūriu 113

Traidenis — Pirmoji (eil.) 114

"Ateities" dokumentacija: Bažnyčia moderniajame pasaulyje (tąsa) 115

Marija Eivaitė — Nepasisekimas 117

Kreivos šypsenos:

Kikirmikis Pirplys — Tautos Istorija (tąsa) 118

Nuo rytų iki vakarų 120

Administracija kalba . . . . . 3-čias v. psl.

Viršelio nuotrauka **Vytauto Valaičio**

Numeris iliustruotas **Vytauto Kutkaus** nuotraukomis

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Second class postage paid at the Chicago Post Office.

Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.

"Ateitis" yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys.

Administracija: "Ateitis", 5725 So. Artesian Avenue, Chicago, Ill. 60629

Prenumerata metams $5.00 pagal JAV kursą; jaunimo susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00.

Redakcija: Vyr. red.: Skirmuntas Radvila. Redakcijos nariai: Elena Bradūnaitė, Milda Pakalniškytė, Algis Norvilas, Rimvydas Šliažas. Visus rankraščius siųsti redakcijos adresu:

"Ateitis", 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

ATEITIS

SVEIKINAME MŪSŲ VYSKUPĄ

Sidabrinio vyskupavimo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname vyskupą Vincentą Brizgį ir linkime dar daug darbingų metų.

Apie vyskupo V. Brizgio gyvenimo kelią, atliktus bei užsimotus darbus savo skaitytojus supažindinsime vėlesniame numeryje, Religinio Kongreso Washingtone išvakarėse. Tačiau akylus skaitytojas galėjo pastebėti, kad sukaktį jau pradėjome minėti: dr. Domo Jasaičio straipsnis "Bažnyčia po kryžium" mūsų žurnalo kovo numeryje yra dalis paskaitos, skaitytos 1966.III.13 Marijos Aukštesniosios Mokyklos Auditorijoje vyskupo Vincento Brizgio sidabriniam jubiliejui pagerbti akademijoje. Antrąją paskaitos dalį išspausdinsime mūsų planuojamame numeryje.

NEMALONŪS DALYKAI LENKIJOJE

Lenkijos katalikai švenčia 1,000 metų nuo Lenkijos krikšto. Šiai šventei ruoštasi jau keli metai. Krašto vyskupai išsiuntė laiškus daugelio tautų vyskupams, kviesdami juos iškilmėse dalyvauti. Vienas iš tų laiškų buvo vokiečių vyskupams — čia užsimenama, kad nežiūrint skaudžių karo prisiminimų lenkai ir vokiečiai katalikai turėtų vieni prie kitų artintis. Šis laiškas iššaukė Lenkijos komunistų režimo apmaudą — bandyta laiške įskaityti pataikavimą vokiečiams, atsisakymą Oder-Neisse linijos bei kitokius išdavikiškus veiksmus.

Gomulkos vadovaujama vyriausybė ėmėsi trukdyti sukakties minėjimui. Išleistas potvarkis, kuriuo neleidžiama išduoti svetimšaliams vyskupams vizas švenčių metu — tokiu būdu uždarytos durys ne tik vokiečių vyskupams, bet ir Pauliui VI, kuris lyg ir buvo žadėjęs dalyvauti. Daugiau: nutarta ruošti Lenkijos valstybės 1,000 metų minėjimą, kuris atitrauktų dėmesį nuo katalikų sukakties minėjimo. Savaime suprantama, visas valstybės aparatas naudojamas šiam tikslui: į vyriausybinius minėjimus turi atžygiuoti darbininkai, mokiniai, kariuomenės daliniai; katalikų ruošiamiems minėjimams trukdoma, uždraudžiant procesijas, sustabdant mašinas kelyje, neparduodant traukinio bilietų. Komunistų partijos galva Lenkijoje Wladyslaw Gomulka tačiau turi ir kitą tikslą: tikinčiųjų ir kunigų akyse sukompromituoti Lenkijos primatą kardinolą Stefan Wyszynski — šiam tikslui skleidžiamos paskalos, kad kardinolas neturįs pritarimo pačių vyskupų tarpe; vyriausybė puola tik kardinolą, o ne visą katalikų bažnyčią. Štai balandžio 24 dieną partijos ideologas Zenon Kliszko prakalboje buvusioje Stutthof koncentracijos stovykloje taip kalbėjo: "Reakcionieriška vyskupų vadovybės politika neranda paramos tarp tikinčiųjų milijonų nei tarp daugumos kunigų, kurie yra lojalūs liaudiškajai Lenkijai". Šiuo atveju provokacija turėjo priešingą išdavą, negu buvo galima tikėti — vyskupų konferencija be kardinolo žinios priėmė solidarumo kardinolui deklaraciją, kuri buvo išsiuntinėta viso krašto kunigams. Įdomu tai, kad deklaracijos mintis kilo iš liberaliųjų vyskupų sparno, kurie dažnai buvę linkę kardinolą Wyszynski laikyti perdėm konservatyviu visuomeniniuose ir teologiniuose klausimuose.

"LITUANUS" VERTAS PARAMOS

Su pavasariu ateina ir metinis **Lituanus** vajus. Norėtume manyti, kad visi mūsų skaitytojai supranta, kad **Lituanus** yra ne tik reikalingas, bet ir vertas paramos. Norėtume tik stabtelti prie to, ko iš **Lituanus** laukiame.

Žurnalo išleista jau vienuolika tomų. Juos redagavo visa eilė redaktorių — paskutiniuosius metus vyriausiu redaktorium buvo dr. Tomas Remeikis. Su redaktoriais keitėsi ir pažiūra į žurnalo tikslą. Pirmaisiais metais žurnalas buvo ir išvaizda ir apimtimi kuklesnis — jis turėjo būti Lietuvos vizitinė kortelė svetimtaučiui: leidinys, kurį tarptautiniuose suvažiavimuose būtų galima duoti žmogui, pirmą kartą išgirdusiam Lietuvos vardą. Taip **Lituanus** jau San Salvadoro Pax Romana suvažiavime labai efektyviai panaudojo vienas iš žurnalo steigėjų — dr. Vytautas Vygantas. Šioji mintis vedė žurnalo redaktorius iki dr. Tomo Remeikio. Su juo pasikeičia žurnalo pobūdis — iki tol kiekvieną numerį buvo galima laikyti savarankišku Lietuvos pristatymu. Dabar žurnalas iš pristatinėtojo tampa analizuotoju: skaitytojas turi ateiti su minimaliniu Lietuvos supratimu ir tam tikra moksline disciplina. "Lituanus" nori nebebūti tik propagandiniu leidiniu (net ir pačia geriausiąja to žodžio prasme), o žurnalu, kuris stengtųsi siekti **Daedalus, American Scholar** ar **Partisan Review** lygio. Mintis įdomi, juo labiau tuo, kad iš lietuvių kalba spausdinamų žurnalų vien tik **Metmenys** to siekia. Toks tikslas, aišku, turi ir išdavų. **Lituanus** tada yra skiriamas grynai universitetinei aplinkai — profeso-

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

DALYVAUKIME

riams ir profesūrai besiruošiantiems studentams, ir reikia pastebėti, kad prie šio visuomenės nuomonei įtakingo sluogsnio tik taip ir tėra galima prieiti. Antra išvada — iš taip suprasto **Lituanus** neturime reikalauti to, ko jis negali duoti: negalime reikalauti griežtos Lietuvos gyvenimo analizės, greito ir akivaizdaus įvykių už geležinės uždangos pristatymo amerikiečiui skaitytojui, kurio skaityba ribojasi iliustruotais savaitraščiais. Norime manyti, kad **Lituanus** negali aprūpinti visą angliškai kalbančią publiką žiniomis apie Lietuvą. Manytume, kad **Lituanus** palieka vietos plonam mėnesiniam leidiniui, kuris amerikiečiui kad ir viską suprastinančiu **Time** žurnalo stiliumi papasakotų, kas dedasi Lietuvoje šį mėnesį. Kas galėtų tokį laikraštuką leisti? Manytume, kad labai tiktų Amerikos Lietuvių Tarybai, kuri, kaip tiesa, galėtų ir regimiau remti paties **Lituanus** leidimą.

NETURTAS IR CIVILINĖS TEISĖS

Sargent Shriver, Office of Economic Opportunity direktorius, buvo triukšmingai sutiktas "neturtingųjų suvažiavime" balandžio 14 d. Washingtone. Šį suvažiavimą sušaukė Citizens Crusade Against Poverty — organizacija, kurią finansavo automobilių darbininkų unija vieno milijono dolerių auka. Konferencijoj dalyvavo apie tūkstantis neturtingųjų atstovų iš visos JAV. Suvažiavimo posėdžiai pasižymėjo gan aštria OEO kritika, tačiau nebuvo prieita prie tokio triukšmo, kuris sukilo Shriver kalbos metu. Jam įpusėjus kalbėti į salę įėjo apie tuzinas žmonių ir susirinko prie scenos. Prasidėjo šūkavimas, prie kurio prisidėjo dalis ir salėje esančiųjų. Popietinio posėdžio nebuvo įmanoma tęsti dėl triukšmo. Konferencijos vadai paliko salę, sakydami: "Jie sunaikino suvažiavimą. Jie atsisuko prieš žmones, kurie jiems norėjo padėti" (Jack Conway — AFL); "Kai jūs perimsite, tai jau nieko nebus likę perimti" (William Carson Blake — WCC sekretorius).

Kodėl taip atsitiko? Atsakymo galime ieškoti prieš-rinkiminiame incidente Alabamoje. Čia nuomonėmis išsiskyrė dvi civilinių teisių kovos organizacijos — Martin Luther King SCLC ir radikalioji SNCC. Abi reagavo į artėjančius "primary" rinkimus, bet savitai: SCLC manė, kad tai gera proga išstatyti kvalifikuotų negrų kandidatų, kurių išrinkimas parodytų negrų bendruomenei, kad ji turi politinį žodį valstybės tvarkyme. Taip pagarsėjusioje Selmoje SCLC siūlė negrams remti baltą kandidatą į "sheriff" postą — padorų vyrą Baker vietoj brutalumu išgarsėjusio Clark. Visai priešingai reagavo SNCC: čia vadai ragino vietinius negrus neiti balsuoti į demokratų partijos "primary", o juos boikotuoti stojant į organizuojamą "Juodosios Panteros" partiją. Ar yra kokios galimybės šiai naujai partijai laimėti rinkimuose? Aišku, ne, sako SNCC vadai Alabamoje, bet tai eis į gerą: būtų gerai, kad būtų perrinktas vėl ir kietasprandis Clark. Kodėl? Dėl to, kad jo daromos skriaudos ir išsišokimai nuolat primintų negrams jų priespaudą.

Manome, kad tarp šių dviejų incidentų galime matyti bendrą ideologinę siūlę. Tai būtų "arba viskas, arba nieko" ideologija. Taip kaip devynioliktojo šimtmečio gale komunistų tarpe buvo tie, kurie teigė, kad gerai, jog darbininkų gyvenimas sunkėja, nes tai priartina revoliuciją, ir blogai daro tie, kurie nori daryti kompromisus su valstybe ar kapitalistais nors kiek darbininkų gyvenimą palengvinti, taip ir šiuo metu atsiranda tokių, kurie ideologijos ar organizacijos vardan norėtų dabartinį darbą sukompromituoti, tikėdamiesi, kad tai ves prie išlaisvinančios revoliucijos. Ne vienam stebėtojui tačiau atrodo, kad kovoje už civilines teises ir prieš vargą daugiau naudos atneš tie, kurie atmes revoliucinę mistiką, pasiryžusią aukoti tuos, už kuriuos kovoja.

DALININKŲ SUVAŽIAVIMAS MASKVOJE

Prieš mėnesį įvykęs dvidešimt trečiasis komunistų partijos kongresas Maskvoje buvo panašus į didelės bendrovės dalininkų suvažiavimą. Revoliucinio kovingumo kalbose mažai matyta — daugiausia pabrėžta planai Rusijos ekonomijai ugdyti, bent ant popieriaus numatant skatinti asmeniniam vartojimui produktų gamybą. Kongresui prasidedant paaiškėjo, kad tarp Rusijos ir Kinijos komunistų plyšys dar padidėjęs: Kinijos komunistų partija atsisakė kongrese dalyvauti — jos pavyzdžiu pasekė Japonijos, Albanijos ir Naujosios Zelandijos komunistai. Kongrese dalyvavo 5,000 delegatų, kurie atstovavo 86 partijoms. Išrinktas partijos Centrinis Komitetas, kurį sudaro 175 pilnateisių narių ir 155 kandidatų. Šis komitetas savo ruožtu išrinko aukščiausią partijos vadovybę — partijos Politbiurą, kurio generaliniu sekretoriumi išrinktas Leonid I. Breznev. Į 11 asmenų Politbiurą pirmu kart įeina ir Latvijos komunistų partijos galva Arvid J. Pelse. Naujajame Politbiure nebematome Anastas I. Mikojan ir Nikolai M. Svernik, kurie yra buvę aukščiausioj partijos vadovybėj nuo Stalino metų. Iš Centrinio Komiteto pašalinti Kruščevui artimesni žmonės — jo žentas Adžubei, buvęs **Pravda** redaktorius Satjukov ir ideologas Iljicev. Literatūros žurnalo **Novy Mir** redaktorius Aleksandr Tvardovsky taip pat nebematomas CK kandidatų eilėse — kongreso metu **Novy Mir** buvo kaltinamas už spausdinimą kūrinių, kurie skleidžia pesimizmą ir duoda "iškreiptą sovietinės realybės vaizdą". Po stiprių pasisakymų prieš rašytojus kongreso metu buvo laukta kietos rezoliucijos, tačiau čia kongresas tik ragina rašytojus "augti ištikimybėje Lenino partiškumo principui".

KŪRĖJO DALIA UŽ SIENOS: RUSIJOJE...

Praeitą mėnesį rašėme apie Maskvoje vykusį rašytojų Sinyavski ir Daniel teismą: abu nuteisti sunkiųjų darbų kalėjimu. Balandžio mėnesį Londoną pasiekė žinia, kad suareš-

JAUNIMO KONGRESE

CHICAGOJE, LIEPOS 1—4 D.

tuoti ir nuteisti dar du rašytojai-kritikai: ukrainiečiai Ivan Svetlichny ir Ivan Dzyuba. Abu kritikai žinomi Rusijoje tuo, kad jie išdrįso ginti jaunus ukrainiečius poetus prieš sovietų literatūrinę biurokratiją. Suareštuotieji kaltinami už išsmugeliavimą į Vakarus tautinių ir anti-sovietinių eilėraščių bei prieš tris metus mirusio jauno ukrainiečio poeto dienoraščio. Šis jaunas poetas — Vasyl Symonenko — mirdamas palikęs savo eilėraščius ir dienoraštį minėtiems kritikams, kurie juos persiuntė į Muencheną, gi čia 1965 metų sausio mėnesį ukrainiečių tremtinių žurnalas **Suchanost** (Mūsų Laikai) juos atspausdinęs. Už šį nusikaltimą Svetlichny slaptame teisme nuteistas sunkiems darbams Sibire. Dzyuba buvo slaptosios policijos tardomas ir po to paleistas, nes jis beviltiškai serga džiova.

Neaišku, ar tai taip pat naujos nepasitikėjimo bangos rašytojais Rusijoje išdava, bet šių metų Lenino premija neskirta literatūrai ir dramai. Meno premijos skirtos Sergei Gerasimov (miręs 1964 m. sulaukęs 79 metų) ir Arkady Plastov, 73 metų. Abu dailininkai ištikimi "socialistiniam realizmui" ir specializavosi gamtovaizdžiais ir sentimentaliom kaimo gyvenimo scenomis.

...IR KINIJOJE

Gegužės pradžioje girdėtis balsai iš Kinijos, kurie rodo naujos didelės intelektualų valymo bangos pradžią. Armijos žurnalo **Jiefagun Pao** vedamasis rašo: "Šių anti-partinių, anti-socialistinių elementų veikla nėra atsitiktina apraiška. Jie atsako didžiajam tarptautiniam anti-kinietiškam imperialistų, moderniųjų revizionistų ir įvairių reakcionierių chorui, kuris nori atgaivinti užgniaužtąją reakcionierių klasę Kinijoje". Mūsų skaitytojas lengviau supras citatą, jei pridursime mažą žodynėlį: "imperialistai" — JAV, "modernieji revizionistai" — Rusijos komunistai, "reakcionieriai" — visi tie, kurie nepersiėmė kinietiško tipo komunizmo doktrina. Vedamasis yra vienas iš ženklų, kad partija Kinijoje pasiryžus reikalauti dar didesnio intelektualų lojalumo Mao Tse-tung doktrinai literatūroj, mene, pedagogikoj ir žurnalizme. **Hung Chi**, partijos Centrinio Komiteto ideologinis žurnalas perspėjo intelektualus, kad jie turi mesti savo "ponišką nusistatymą" ir nusilenkti masių kritikai. Pagal žurnalą, "darbininkai, žemdirbiai ir kareiviai, kurie apsiginklavę Mao Tse-tung galvojimu, turi išvystę nuojautą atskirti gėlėms nuo nuodingų piktžolių".

Pirmoji valymo auka yra Kuo Mo-jo, 78 metų mokslininkas ir režimo balsas kultūriniams reikalams per daugelį metų. Jis yra Kinijos Mokslų Akademijos prezidentas bei Kinijos Literatūros ir Meno Darbuotojų Federacijos pirmininkas. Be to, jis turi daugiau kaip dvidešimt kitų valstybinių pareigų. Kuo viešoje kalboje prisipažino, kad savo spausdintuose darbuose jis neįstengė teisingai pritaikyti Mao galvoseną: "Teisingumas reikalautų, kad viskas, ką aš iki šiol esu parašęs, turėtų būti sudeginta". Savo kalbą jis baigė tardamas: "Aš turiu mokytis iš darbininkų, žemdirbių ir kareivių". Stebėtojai mano, kad režimas norėjo Kuo padaryti dramatišku pavyzdžiu, kad joks Kinijos intelektualas nėra saugus nuo partijos kritikos. Partijos vadai yra įsitikinę, kad daugelis intelektualų Mao filosofijai tik nusilenkia, o viduje jie tebeturi "bourgeois" polinkius, kurie gali statyti revoliuciją pavojun.

Paskutinių įvykių išdavoje Kinijos intelektualai yra giliai įbauginti, nes jaučia, kad partijos ideologai skaito ankstyvesnius jų darbus, tyrinėdami ar nesimato herezijų.

MŪSŲ BENDRADARBIAI

Viktorija Skrupskelytė — dėsto prancūzų literatūrą University of Chicago, Ateitininkų Federacijos Tarybos narė, "Ateityje" yra rašiusi literatūrinėmis temomis. Šį pavasarį University of Illinois jai suteiktas daktarės laipsnis prancūzų kalboj ir literatūroj. Sveikiname su doktoratu ir džiaugiamės jos straipsniu.

Erdvilis Janulaitis — studijuoja odontologiją UCLA, iš Lietuvos atvykęs prieš kelis metus. Pirmą kartą "Ateityje" spausdina savo eilėraščius.

Vėtra — atūžia iš Detroito. "Ateičiai" nesvetima, bet poeziją spausdina pirmą kartą.

Traidenis — vyro balsas iš Chicagos. Anksčiau "Ateičiai" davęs filosofinių svarstymų.

Marija Eivaitė — moksleivė iš Chicagos, "Ateityje" rašanti pirmą kartą.

Vytautas Kutkus — studijuoja Detroite; šiame numeryje rasite kelias jo meniškas nuotraukas. "Ateičiai" yra davęs beletristikos — tikimės, kad ir toliau mūsų neužmirš.

pro poezijos rūbą

VIKTORIJA SKRUPSKELYTĖ

Antanas Jasmantas, *Gruodas,* eilėraščiai. Išleido Ateitis 1965 m. Spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė.

★

Gruodas mus pasitinka visa eile netikėtumų. Jis pavadintas vardu, kuris reiškia sušalusią žiemos žemę, o tačiau dvelkia jaukia šiluma ir skaitytoją giedriai nuteikia. Jis parašytas karo metais, o tačiau mus nukelia pasaulin, kuriame nėra nei karo, nei įvykių, nei istorijos, tik pats žmogus santykyje su savimi, su kitais ir su Dievu. Jis parašytas žmogaus, kurį nekartą esame skaitę, o tačiau jo neatpažįstame ir jei nežinotume, kad Antanas Jasmantas yra Antanas Maceina, *Jobo Dramos, Didžiojo Inkvizitoriaus, Niekšybės Paslapties* ir kitų filosofinių veikalų autorius, rinkinį galėtume priskirti kam kitam. Pagaliau, *Gruodas* stebina savo ryškia forma ir lygiai ryškia mintimi. Rimai, ritmai, eilutės lyg muzikinės frazės, stipriom linijom apibrėžti vaizdai įsirėžia sąmonėn taip, kad knygą baigdamas sakai: *Gruodas,* tai kantria ranka supintų garsų ir vaizdų puošni grandinėlė. Bet argi jame nebuvo minties? Buvo, atsakai paskutinį puslapį užversdamas. Buvo ne tik gili mintis, bet tokia, kokia galėtų tilpti filosofinio turinio veikaluose.

Filosofo ranką ypač jaučiame pirmoje, Didžiosios Nebūties, dalyje, nes čia autorius nesitenkina vieno asmens, savo paties, gyvenimo nušvietimu, bet bando suprasti, kas iš tikrųjų yra žmogiškasis gyvenimas. Ar jis kietas ir sunkus, ar jis liūdesio ar laimės kupinas — nėra vieninteliai ar pagrindiniai Jasmanto klausimai. Jam svarbu atskleisti tą didžiąją paslaptį, kuri yra žmogaus buvimas žemėje, ir pasakyti ne tik koks, bet ir kas jis yra. Šitokį rūpestį įžiūrime eilėraštyj "Ruduo". Įsiskaitykime. Kontrastingi žodžiai ir vaizdai — tai šalna, tai saulės valandėlė, tai tyla, tai paukščiai pasikėlę — o taip pat ir kylantys ir krintantys, sunkėjantys ir lengviau plaukią ritmai mus vedžioja kalnan ir tuoj pat vėl į pakalnę, lyg per slenkstį ir bedugnę ir vėl į viršų, ir tuo būdu perduoda pačio autoriaus pajutimą, kad gyvenimas yra nuolatinis pasikeitimas, kilimas aukštyn ir smukimas žemyn, artėjimas į

pilnesnę būtį ir kritimas didėjančion nebūtin. "Pavytusiu lapu nukrito, lyg paskutinė šio rudens šalna, sunkios prasmės pilna būtis mana", taria Jasmantas, o jo sunkioji raidė a, tris kartus pakartota, traukia sakinį žemyn ir tuo pačiu visą jo būtį. O paskui, su kylančiu ir prasiveriančiu ritmu, sakinys ir būtis keliasi aukštyn: "Iš nebūties plačių kraštų / aš vis grįžtu..." Eilėraštis yra daugiau nei žvilgsnis į bėgančią dieną ar noras sukurti rudens nuotaiką. Jį skaitydami, kartu su Jasmantu gyvename: kopiame būtin ir linkstame nebūties pusėn.

Artėjimas nebūtin Jasmantą tur būt labiau patraukia nei akimirkos, kada žmogus pasijunta pilniau gyvenąs. Tai liudija eilėraščių pavadinimai ("Vėlumos sonetas", "Saulėleidžio sonetas", "Naktis", "Ateis ruduo") ir jų pagrindiniai vaizdai, kurių lengvai suprantama simbolika atskleidžia autoriaus įvairiopą nykstančios būties pergyvenimą. Kartais Jasmanto žvilgsnis nukrypsta į saulėleidį, į svyrančias varpas, kurių judesį atkartoja žmonės, žengdami kalneliais žemyn į rūką; kartais jis sustoja ties naktimi, ta "verpėja voratinkline", kuri gyvenimo langus tamsuma užverpia; kartais nusikeliame tylos minutėn "kai žemėn dideli lašai varvės / ir miestai mūsų pakelės / nebežydės / auksiniais bokštais prie benamių rinkų". Saulėleidin, tylon ir naktin žvelgdami, pajuntame akimirkų tekėjimą į kažkokį paslaptingą, pilką ir bebalsį slėnį, kur pažįstami daiktai ir žmonės nyksta ir pasibaigia. Ne tik vaizdai, bet ir eilučių ritmika primena žmogaus dienų slinkimą žemyn. Štai, eilėraštyje "Rudens žiedai" pakartoti žodžiai sakinius nukerta, užbaigia, už jų palikdami tylią tuštumą, kurioje išgyventos minutės nesitęsia. Sudilusios, jos nueina praeitin, nuskuba, krinta: "Naktis ana? seniai ji nuskubėjo / ...Šviežiom pėdom laukų sėjėjo / nei kviečio grūdas nebegrįš į klėtį, / nei aukso lapai pabaigoj rugsėjo, / nei ta naktis... Seniai ji nuskubėjo." Kartais Jasmantas pajunta ne tiek momentų tekėjimą praeitin, kiek būties susiaurėjimą. Tada jo žingsnis įsitvirtina tame pačiame laike, jo gyvenimas nerieda į vis naują ir naują dieną, bet greičiau užsisklendžia ankštoje erdvėje ir susiaurėja. Šitokią mintį atrandame eilėraštyje "Mano Kambarys". Tas Jasmanto kambarys, kur gėlės, lyg vėliavos nusvirę, stovi, kur džiaugsmas ir meilė apmirę meldžia naktį juodarūbę, yra ne kas kita, kaip liūdesio susiaurinta žmogaus būtis — ankšta, nykstanti, apkarpyta.

"Mano Kambarys" įdomus ne tik savo originalia mintimi, bet ir Jasmantui būdingu asmeninės patirties subendrinimu. Jam pavyksta aptildyti savo asmeniškąjį aš ir kalbėti visų žmonių vardu. Tiesa, žodis mano — "mano džiaugsmas", "mano meilė", "mano kambarys", — nėra išbraukiami. Tačiau į save, į savo nykstančią būti, Jasmantas žvelgia objektyviai, iš tolo. Jo asmeninis išgyvenimas prasiplečia, vieno žmogaus jausmai nutyla, ir eilėraščio pirmame plane iškyla mintis, lygiai artima skaitytojui kaip ir pačiam autoriui. Iš tikrųjų, kartais atrodo, kad Jasmanto posmai išplaukia iš minties, ne jausmo. Gal kaip tik todėl juos ir priskiriame ne vien poetui-lyrikui, bet ir filosofui-mąstytojui, kurio mintis vystosi ir ryškėja, atsiremdama į regimus, iš žmogaus aplinkos paimtus įvaizdžius.

Nors Jasmantas puikiai įžvelgia visiems žmonėms bendrus egzistencinius rūpesčius, kartais *Gruode* randame labiau asmeninių eilėraščių. Juose filosofo mintį pakeičia jausmas, ir visas dėmesys susitelkia ne ties gyvenimo esme, bet ties Jasmanto emociniu ryšiu su šiuo nykstančiu ar besiskleidžiančiu gyvenimu. Prie šių galime priskirti "Gruodą". Gruodas — tai senatvė, mirtin slystanti diena. Ją Jasmantas pasitinka su liūdesiu, nesipriešindamas ir nemaištaudamas, tik tyliai, be galo liūdnai užklausdamas: "Ir tu, ar jau ir tu / su jais visais kartu: / su nerimu, su seserim kančia, / su rūpestingu ilgesiu — į čia, / į mus tu kelią suradai?" Gruodas Jasmantui nėra priešas; jis, jo pirmas peleninis gruodas, yra savas, jam skirtas, bet kartu ir nelauktas, nekviestas. Valandėlei jis norėtų tą nelauktąjį svečią nustumti. Todėl jis jį vaizduojasi ne čia, bet ten, savo kelio gale. Tada esamą dieną užtemdo praeities prisiminimai. Bet tik valandėlei. Nerimas, ilgesys, kančia, o su jais ir gruodas grįžta. Jie čia: "ir čia, ir aš ir tu, tu mano pirmas peleninis gruode. Visi mes čia kartu. Visi pavargę, dulkėmis pajuodę į paskutinę šitos žemės rinką nedrąsiai, pamažu, suslinkom dar kiek pabūti". Žemiškasis gyvenimas Jasmantui yra mielas. Jame jis norėtų truputėlį palūkėt, kiek ilgiau pabūti: "Juk gražu — Ar ne? dar kiek pabūti".

Meilė gyvenimui ypač ryški ten, kur prisimenama artimo žmogaus mirtis ar nutolimas. Ją dažnai sustiprina Jasmanto pamėgti kontrastai tarp žmogaus ir gamtos likimo. Gamta, naktį, rudenį ar žiemą pakentusi, atgyja, o iš gyvenimo pasitraukęs žmogus pasilieka paslaptinguose toliuose — atgal į žemę jis niekada nesugrįžta. Bundančios gamtos ir mirties motyvai įdomiai susipina viename gražiausių rinkinio eilėraščių

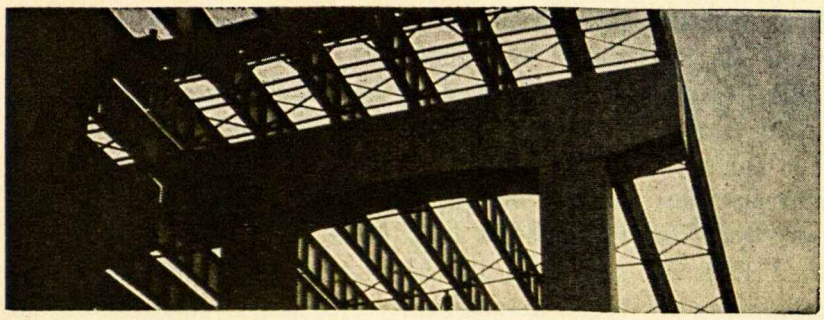

— "Pavasaryje". Pirmoje eilutėje švelniai nuaidį mielo, bet toli likusio žmogaus ilgesys, išreikštas paprastais, bet stipriai veikiančiais žodžiais: "Kažkur toli aš palikau mergaitę". Su antrąja eilėraštin įjungiama pavasarinė mintis: "O jau pavasaris". Pasiilgimas žodžiais nėra išsakomas. O tačiau pirmoji eilutė, keturis kartus pakartota ir į pavasario peizažą įterpta, vis liūdniau ir liūdniau suskamba, taip išliedama poeto tylią rezignaciją ir kylantį, sunkiai nutildomą liūdesį. Šiuos "Pavasario" kontrastus panašiai atkartoja "Giesmių giesmė". Nekantri mirtis atskrenda tyliai, paslaptingai. Ją vos jauti Jasmanto švelniuose sakiniuose: "Diena toli. O tylų tavo kraują / gesintuvėliai kvepiančių kasų / jau užpūtė. Jau darosi vėsu. / Ir lyg lelijos tavo rankos bąla. / Ir išeini — tokia tyli, tyli be galo". Mylimąjai nutolus, pasilikusiojo būtin grįžta pavasaris. Tada jis klausia: "Ar nuskubant nematėt jos, / mažos papievių klajūnėlės?" Klausimas, niekieno neatsakytas virsta prašymu: "Sugrįžki, mano mylimoji, / sugrįžki iš kalnų?" Iš tolimųjų kalnų niekas, niekas negrįžta.

Nors Jasmantas jautrus gyvenimui, kada šis slysta iš rankų ir linksta mirties pusėn, įdomu tai, kad jis nėra pesimistiškas. Visiškos tamsos, visiškos nebūties, baimės ir šiurpo Gruode nerasime. Net ir nakties vaizdai čia lieka švelnūs, ramūs, sidabriniai. Už jų junti slypinčią šviesą ir tikėjimą, kad žingsnis į mirtį yra taip pat ir žingsnis į amžinybę, į ten, pas Aukščiausią Valią. Būties ir nebūties nuolatiniame pasikeitime Jasmantas įžiūri Dievo nustatytą tvarką. Ją pajunta ir skaitytojas, grožėdamasis rimų ir ritmų skambėsiais, o taip pat ir pačia eilėraščių darnia, harmoninga struktūra.

"Prie Vartų" cikle žmogaus būtin atsilanko jo Kūrėjas. Dievas Jasmantui nėra tolimas, blankus, vien protu pažįstamas. Jis greičiau Asmuo, su kuriuo santykiaujama paprastu kasdieniniu žodžiu. Dažnai eilutėse pajunti staiga tokią šilumą, tokį intymumą, kad iš tikrųjų tarsi matai Jasmantą susitinkant su Dievu. Tokį Dievo artumą jauti todėl, kad Jasmantas mėgsta Dievą atkviesti į žmogaus gyvenimą ir sutikti Jį savo paties būtyje, žengiantį čia pat, šalia jo, jo žeme, jo žemės laukų arimais. Dievą Jasmantas vadina tyliu Kaimynu; jis jam rūpestingas sodų Sargas Panaktinis, ištikimas Tarnas. Į Jį kreipiamasi paprastai ir atvirai; jis prašomas ir kviečiamas: "Sustok ir paklausyk! Atrodo / kažkas lyg plazda / ten, pas kraščiausią taką; / Kažkas lyg žemę plaka / palūžusiu sparnu; / Kažkas lyg čipsi / tenai už akmenų. / Kai juos pralipsi, / drėgnam beržų liekne / atrasi tarp žolių / iškritusį mane..."

Tačiau šis artimas Dievas Jasmanto žmogaus nėra pilnai pažįstamas. Jį paliečiame tiktai mintim "lyg vaikas žvakės liepsną piršteliu;" savu šešėliu Jį užstojame. Kartais Dievas visiškai nutolsta. Tada žmogus lieka vienas, "tarytum upės plati tyla be burių ir be vėjo", ir abejoja: "Argi Tu būtumei man paskutinis / Saulėleidis, viršūnėse patvinęs, / nebeišbrendamai klaikaus ir juodo šilo?"

Paskutiniame, gal būt gražiausiame *Gruodo* skyriuje Dievas matomas žemėn atėjusio Kristaus pavidalu. Pagrindiniai eilėraščių motyvai seka Naujajame Testamente atpasakotą Kristaus gyvenimo istoriją: tai Gimimas, Paaukojimas, Kančia Kalvarijoj, Prisikėlimas. Tačiau šiuose ryškiuose Kristaus gyvenimo momentuose Jas-

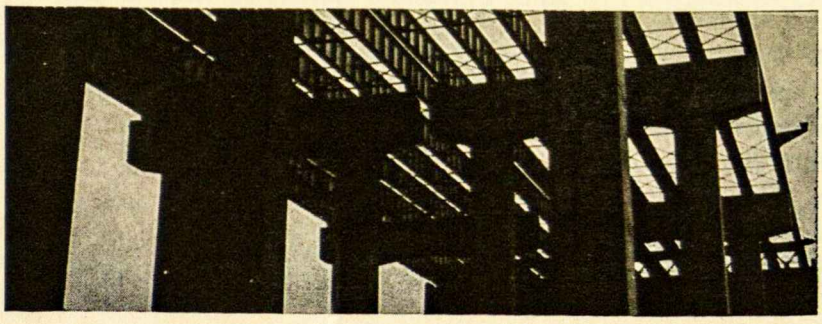

mantas neieško istorinio tikslumo ir nebando jų atpasakoti taip, kaip jie randami Naujajame Testamente. Jie greičiau tėra rėmai, į kuriuos įterpiama paties autoriaus dvasinė istorija: Kristaus laukimas, tikėjimas Juo, Jo ilgesys, Jo užtemimas. Šitoks Naujojo Testamento siužetų panaudojimas yra labai originalus ir įspūdingas ir ši, subjektyviai interpretuota Kristaus istorija, tur būt, bus viso rinkinio stipriausia dalis.

Ypač norėtųsi išskirti tris šio skyriaus eilėraščius: "Vestuves Galilėjos Kanoje", "Verbų Sekmadienį" ir "Prisikėlimą". Pirmasis jų patraukia savo užslėpta, pamažu išryškėjančia mintim, visa savo struktūra ir originalia, dar niekad literatūroj nesutikta Kanos vestuvių interpretacija. Antrasis stebina tuo, kad tolimas Jeruzalės Kristus verbų sekmadienį laukiamas visiškai konkrečiame, nepaprastai realiai atvaizduotame lietuviškame kaime. Laukiantysis Jam paruošia vėsios sulos stiklą ir lino patalą liepia taisyti. "Kai tik šunelis kaime kur sulos, / kai gatvėje vaikų tik šūksniai suskardens, / išnešiu dubenį aš šalto Jam vandens / įkaitusioms Jo kojoms pamirkyti". Bet lauktas svečias nepasirodo. Praeina diena, naktis skleidžiasi ir "pievas gaubia ūkana drėgna. / O temstančių klevų palinkusia alėja / iš lauko tolio niekas, niekas neartėja". Šioje žemėje Kristus - Dievas nematomas. Jis pasiekiamas meile, ilgesiu ir tikėjimu. Tai išreiškia stiprių emocinių efektų paskutinysis, "Prisikėlimo" eilėraštis: "Kada plačiai / lyg vandenys giesmė laukus užlieja / ir bokšte prikelia ošimą ilgą, ilgą, / tada ir mes lyg pirmutinė smilga / nedrąsiai stiebiamės pasižiūrėti, / kaip mūs laukų grumsteliai žiburėti — / ne, ne! kaip paauksuotos tavo rankos žvilga".

Įvade į *Jobo Dramą* Antanas Maceina yra rašęs, kad šioje Senojo Testamento knygoje, "pro viršutinius didaktinius ir istorinius rėmus... prabyla tam tikras būties pergyvenimas, tam tikra metafizika, tam tikras nusistatymas pasaulio, žmogaus ir Dievo atžvilgiu. Jos simboliuose ir vaizduose, visoje jos dramatinėje sąrangoje glūdi tam tikra idėja". *(Jobo Drama,* psl. 23) Šiuos žodžius galime taikyti *Gruodui,* nes jame, kaip ir Jobo dramoje, pro poezijos rūbą, simboliuose, vaizduose ir pačioje eilėraščių struktūroje, atsiskleidžia žmogaus santykis su pasauliu ir su Dievu, toks, kokį jį mato tikintis, krikščionis mąstytojas. *Gruodo* svarus turinys ir ryški forma viens kitą papildo. Lietuvių poezijoj dažnai sutinkami gamtos vaizdai, su svaria, originalia mintimi sujungti, čia įgauna šviežumo. O abstrakti mintis, simbolių ir palyginimų rėmuose, sukonkretėja, darosi patraukli, lengviau suprantama. Paskutinį *Gruodo* puslapį užsklendęs, skaitytojas mintyje atkartos rinkinio ryškiąsias eilutes. Nevienas paklaus: Kas pastūmėjo Maceiną savo mąstymą įvilkti į poezijos rūbą?

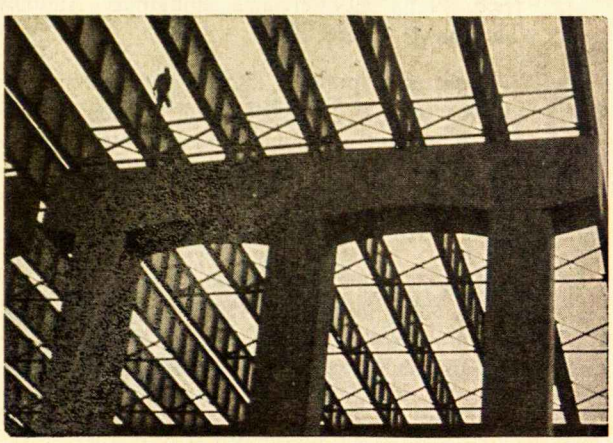

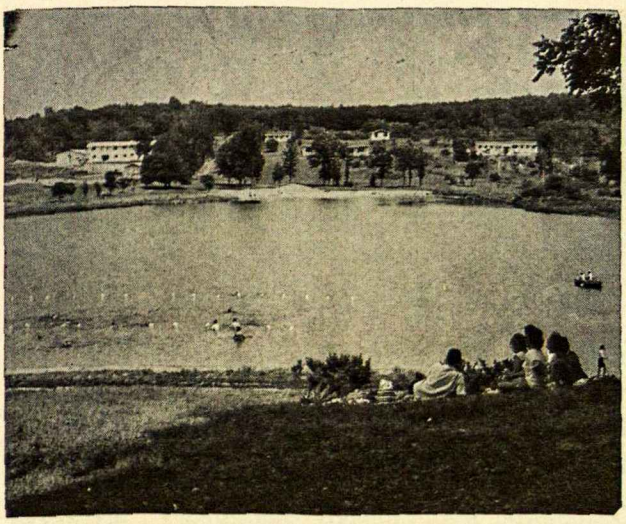

Moksleivių Ateitininkų Sąjunga, ruošdama jaunimo stovyklas, siekia jaunimui sudaryti sąlygas susipažinti, sveikai paatostogauti ir ugdyti organizacinį sąmoningumą. Šiais Jaunimo Metais stovyklose bus pabrėžiamas lietuviškumas ir jaunimas bus supažindintas su Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso mintimis ir uždaviniais.

DAINAVOJE

Jaunesniųjų moksleivių (berniukų ir mergaičių nuo 8 iki 12 metų) stovykla ir **vyresniųjų moksleivių** (berniukų ir mergaičių nuo 12 metų iki 18 metų) stovykla **Dainavoje** įvyksta **liepos 2-16 dienomis.** Vadovybės ir programos abiem grupėm yra atskiros. Vyriausias vadovas jaunučiams **mokytojas Bronius Krokys,** iš Rochesterio, N.Y., moksleiviams **mokytojas Antanas Tauginas** iš Cicero, Ill.

Registraciją praveda kuopos per globėjus, tėvų komitetus ir valdybas. Registracijos mokestis $5 vienam asmeniui. Užsiregistravusių sąrašus su registracijos mokesčiu siųskite MAS Centro Valdybai: **Romualdas Bublys,** 23951 Lake Shore Blvd, Apt. 911-B, Euclid, Ohio, 44123.

Stovyklos mokestis vienam stovyklautojui $50 (į šią sumą įskaitomas registracijos mokestis), antram stovyklautojui iš tos pačios šeimos — $35, trečiam iš tos pačios šeimos — $25, o ketvirtam — veltui. Stovyklos mokestis sumokamas atvykus stovyklon arba į stovyklą vykstantiems vadovams.

KANADOJE

Kanadoje stovykla šiais metais įvyks pas Tėvus Pranciškonus — **Wasaga Beach, Ontario, nuo liepos 24 iki rugpiūčio 6 d.** Taipgi stovykla planuojama Montrealio jaunimui arčiau tos vietovės. Informacijų stovyklos reikalu patieks vietos moksleivių globėjai. Kanados stovykla rūpinasi MAS Kanados atstovas — **Vincas Kolyčius** 86 Glenholme, Toronto, Ont.

Rytų stovykla jaunučiams, jauniams ir moksleiviams prasidės **rugpiūčio** 8 ir baigsis **rugpiūčio 21 d.** pas Tėvus Pranciškonus Kennebunkporte, Maine. Registracijos mokestis $5. Stovykla rūpinsis **stud. Salvinija Gedvilaitė** ir MAS Rytuose atstovas — **Antanas Sabalis,** 80-23 85 Dr., Woodhaven, N.Y. 11421.

Raginame tėvus savo vaikus pradėti registruoti iš anksto. Šiais Jaunimo Metais norime, kad stovyklautojų skaičius būtų žymiai didesnis, nes stengiamasi programą stovykloje pateikti kuo geriausią.

Vasaros gamtoj, lietuviškoj aplinkoj ir religinėj dvasioj praleistos dvi savaitės suteiks vaikui ir jaunuoliui dvasinio atsigaivinimo ir fizinio sustiprėjimo. MAS Centro Valdyba kviečia visus ir tikisi daug jaunų veidelių išvysti visose moksleivių ateitininkų vasaros stovyklose.

Jaunimo metų MAS stovyklos

(Puslapio viršuje Dainavos nuotrauka **Adomo Viliušio**)

ERDVILIS JANULAITIS

kaukė ant geležinkelio

TAI KAS

Tai kas, kad mes vis vargą aimanuojam
Tai kas, kad mes užtart vis bandom
Tai kas, kad mes vis poemuojam
Tai kas, kad mes vis apdainuojam
Tai kas, kad mes vis žodžiai, žodžiai, žodžiai
Tai kas, tai kas, tai kas?

KAUKĖ ANT GELEŽINKELIO

Vieną šlapią rudens vakarą,
Grįždamas iš mokyklos geležinkeliu,
Penktame kilometre ant bėgių
Žmogus per pus perpiautas tyso.
Aplenkęs — bėgau ravu ir nemačiau nieko,
Tik kruvina kaukė tarp blauzdikaulių padėta
Dabar vijosi mane. Teisybė.

VIENAS IR TAS PATS

Kai kelias skyrėsi į du
Tu pasukai į kairę — aš į dešinę.
Dabar kenti tu po ledu,
Aš tysau dykumoj ant saulės.

LEDO ŽIRGAS

Viduržiemį — kada tvoros poškenimą
Girdi už dešimties gal mylių,
Čia sustingęs be balno baltas
Gedimino žirgas
Stovi prie darželio,
Kur giliai po sniegu
Miega rūtos žalios.

L A I K A S

Laikas užgimti
Laikas gyventi
Laikas numirti
Kodėl, Dieve, nepaskyrei laiko
Laisvei pažinti?

GULBĖS — PALIKO

Gulbės — būriais
Gulbės — pavieniui
Gulbės — į šiaurę
Gulbės — į Pietus
Gulbės — į Vakarus
Gulbės — į Rytus
Gulbės — jau skrido
Gulbės — paliko
Gulbės — ant ledo
Gulbės — vaikus
Gulbės — paliko
Gulbės — gulbes.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

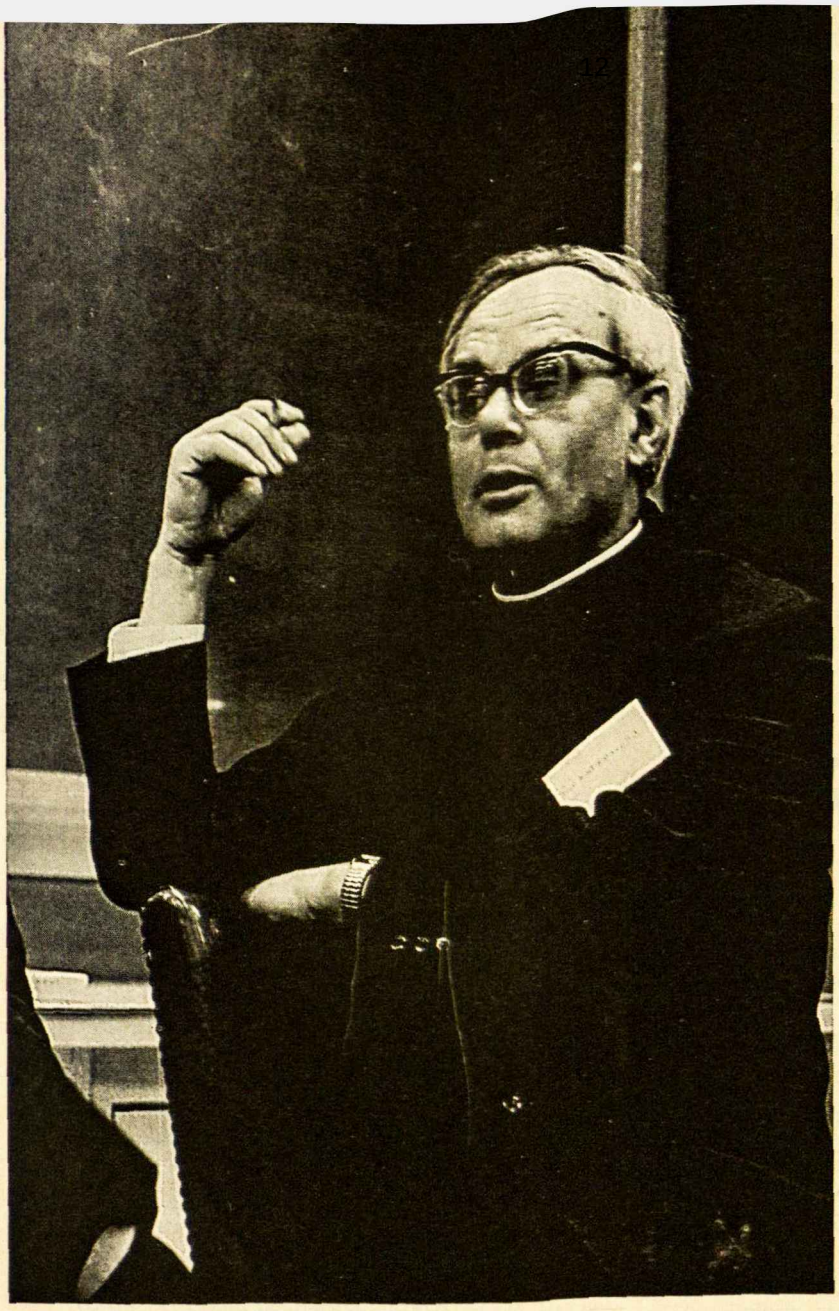

mintys apie Dievą ir žmogų

Mieste protas apsnūsta vasarai. Minties gyvenimas pats gyviausias žiemai įpusėjus. Taip buvo šįmet ir Chicagoje: žiema apdovanojo mus visa eile svečių, kurie mūsų minties pasaulį praturtino. Šiuo kart nekalbėsime apie lietuviškas paskaitas, nes apie jas skaitytojas jau informuotas, todėl norime truputį papasakoti apie žmones, kurie buvo pagavę visos Chicagos katalikų bendruomenės dėmesį.

Kiekvienais metais vasario mėnesį Thomas More Association ruošia žurnalo **The Critic** paskaitą, kurios metu įteikiamas Thomas More medalis pasižymėjusiam leidėjui. Šių metų paskaitą II.27. skaitė John Cogley tema "After the Council". John A. Ryan Forum kasmet ruošia paskaitų ciklą — šįmet teko girdėti III.18. tėvą Gregory Baum — "Vatican II: a new approach to truth" ir Harvey Cox IV.29. "Where are we today in world Christendom?" Ne kasmetinis malonumas buvo kovo 31 — balandžio 3 d.d. St. Xavier College vykęs teologinis simpoziumas, kurio mintis — "The Theological Task Confronting the Church Today". Šiame simpoziume dalyvavo su paskaitomis dešimt pasaulinio garso teologų: tėvas Karl Rahner, SJ, tėvas Henri de Lubac, SJ, kun. Joseph Sittler, kun. Johannes B. Metz, tėvas Jean Danielou, SJ, dr. George Lindbeck, kun. Alexander Schmemann, tėvas Edward Schillebeeckx, O.P., tėvas Charles Davis, tėvas Yves Congar, O.P.

Kas po Vatikano II?

John Cogley yra religinio skyriaus redaktorius **The New York Times**, dalyvavęs paskutinėse Vatikano II sesijose kaip žurnalistas. Savo paskaitoje Mundelein College jis bandė atsakyti į tris klausimus: ko Bažnyčia atsisakė Susirinkime? kokios naujos įžvalgos iškilo? kokie gali būti ateities Bažnyčios bruožai? Pasak Cogley, atsisakyta pažiūros, kad "klaida neturi jokių teisių", atsisakyta pažiūros, kad žydai yra atsakingi už Kristaus nukryžiavimą, pakeista pažiūra, kad vyskupai yra tik popiežiaus vikarai. Pakeitimų radikalumas dažnai nematomas Susirinkimo dokumentuose. Pavyzdžiui, pasak Cogley, deklaracija apie masinės komunikacijos priemones galėjo būti parašyta per daug atsargaus seminaristo 1948 metais. Už šį dokumentų atsargumą atsakinga konservatorių-liberalų trintis: Cogley pastebi, kad kiekvienu kartu, kai dokumente daromas posūkis, girdisi konservatorių teologinių stabdžių spiegimas. Cogley mato tris pagrindines įžvalgas: Susirinkimas kviečia katalikus į pilnesnį žmogiškumą, duoda naują

žvilgsnį į patį pasaulį, naujai žvelgia į vedybinę meilę. Susirinkimo dvasia vienijanti: jis ženklina šaltojo karo galą tarp teologų ir mokslininkų; jis griauna sienas tarp žmonių, tarp vyro ir moters, tarp rasių; jis vėl sujungia ilgai skirtas sąvokas: kūną ir sielą, gyvybę ir įstatymą, maldą ir veiksmą, pasauliškumą ir religiją, protą ir jausmus. Cogley mato, kad ateityje į visus žmones žvelgsim kaip į "mūsiškius"; vienybę ras ir pats tikintysis — nebus jame viena dalis savęs skiriama bažnyčiai, kita — pasauliui, trečia sau pačiam. Skaitytojas, kuriam įdomios Cogley mintys, paskaitą atras ištisai atspausdintą **The Critic** balandžio - gegužės numeryje.

Nauji keliai į tiesą

Tėvas Gregory Baum, OSA, yra teologijos profesorius St. Michael's College, Toronto; vadovauja tos koligijos Center for Ecumenical Studies; redaguoja žurnalą **The Ecumenist**; yra Krikščionių Vienybės Sekretoriato narys. Jo paskaitos tema: "Vatican II: a new approach to truth".

Vatikano II Susirinkimas įnešė pakeitimų, kurie yra gilesni, negu mes linkę manyti: po jo matome naujus būdus prieiti prie tiesos, naujus būdus klausti klausimus. Daugeliui iš mūsų Bažnyčia reiškė tvirtovę pasaulyje, kuri stovi nesikeisdama laike. Ši pažiūra netaip sena — ji tik natūrali devynioliktojo šimtmečio įvykių Bažnyčioje išdava: prie jos formavimo prisidėjo Vatikano I Susirinkimas, gal būt užimtoji pozicija gamtos mokslų atžvilgiu, popiežiaus neklaidingumo paskelbimas. Šiaip, ankstyvesniuose amžiuose Bažnyčia kitimą natūraliai priėmė. Baum mato, kad dabartinis Susirinkimas išryškino šešis naujus kelius į tiesą:

Naujai suprantamas dieviškasis apreiškimas. Paskutiniam šimtmety buvo linkstama žiūrėti į apreiškimą kaip į Bažnyčios **magisterium** mokymą apie Dievą. Pavyzdžiui, enciklika **Humani Generis** mato teologijos paskirtį tyrinėti ir aiškinti dabartinį **magisterium** mokymą. Šiuo atžvilgiu Dieviškojo Apreiškimo Konstitucija yra naujas posūkis — joje apreiškimas suprantamas kaip Dievo veiksmai savo tautos istorijoje, per kuriuos Jis atsiskleidžia žmonių išganymui. Dievo žodis yra virš visų aptarimų, nes jie apima tik dalį dieviškosios realybės. Todėl visa Bažnyčia yra **besiklausanti Bažnyčia:** Dieviškojo Apreiškimo Konstitucijos pirmoje dalyje sakoma, kad Bažnyčios mokomasis autoritetas **pie audet.**

Svarbiųjų atsakymų negauname tvarkingai įpakuotomis sąvokomis. Baum paima pavyzdį: Kas yra Bažnyčia? Ar galima ją vienkartiniai apibrėžti? Mes anksčiau taip manėme: pavyzdžiui, Pijaus XII enciklikoje katalikų Bažnyčia sutapatinta su Bažnyčia. Vatikano II Susirinkimas ėjo toliau: priimtoje Konstitucijoje apie Bažnyčios tikrovę — Jėzaus atpirktųjų bendruomenę — galima kalbėti daugeliu būdų: vietinė maldos bendruomenė; visuotinė Bažnyčia, sukurta krikštu; atbaigta sakramentinėm ir hierarchinėm žymėm — Romos Katalikų Bažnyčia; visi žmonės, kuriuos Dievas išteisina savo malone — **ecclesia ab Abel.** Bet mes linkę klausti, kuri iš jų yra "tikrai" Bažnyčia? Baum atsako, kad Bažnyčios dieviškoji tikrovė yra tokia daugialypė, kad Bažnyčios sąvoką galime naudoti net ir dviejų žmonių meilės ryšiui — draugystei: **ecclesia domestica.** Mes daugiau nebekalbame apie "tikrąją" ar "netikrąją" Bažnyčią: pripažindami tęstinumą Katalikų Bažnyčiai matome, kad ir kitos bažnyčios yra tikrai Bažnyčios.

Naujas patirties, kaip teologinės tiesos šaltinio, vertinimas. Pavyzdžiui, ankstyvųjų amžių Bažnyčios praktiką krikštyti kūdikius mes priimame kaip prigimtosios nuodėmės doktrinos pateisinimą. Mes rimtai žiūrime į savo pačių patirtį. Mes klausiame — "Ką tai reiškia?" Jei to mes negalime atsakyti, mes nepakankamai pilnai suprantame, nors turime visokiausių atsakymų: pavyzdžiui, ką reiškia pasakymas, kad krikšto metu vaikui "įkvėpiamas tikėjimas". Baum mato Pauliaus VI enciklikoje **Ecclesiam Suam** pamatus ekleziastiniam patirties, kaip šviesos šaltinio, naudojimui. Aišku, Baum iškelia ir tam tikrą pavojų: patirtis yra svarbi, bet negalima paimti tik vieną jos aspektą ir jį suabsoliutinti. Pavyzdžiu jis paima dabar daug diskutuojamą "Dievo mirties" teologiją. Už šios teologijos slepiasi patirtis, kurios mes negalime visiškai paneigti. Žmonės nebegali daugiau atrasti Dievo ten, kur jie Jį anksčiau atrasdavo. Jie Dievą patiria pilnu atsidavimu artimo tarnybai. Klaida kyla tik tada, jei norima šią patirtį atplėšti nuo visumos ir ją padaryti vienintele tiesos norma. Dievas buvo patiriamas daugeliu būdų: kaip transcendentinis Kitas, kurio žmogus eina pasitikti; per visišką atsidavimą kitų tarnybai (čia meilė yra daugiau negu tik dorybė tarp kitų dorybių — Goethes Faustas čia pajunta giliausią pasitenkinimą); kaip kas nors, kas atsitinka — Dievas nepasiekiamas, tik laukiamas — Jo atėjimui žmogus pasiruošia save darydamas tuščią. Baum mato, kad Jėzaus asmenyje šios trys patirtys sujungtos į vieną, todėl mes kaip krikščionys negalime nei vienos iš jų atmesti.

Didesnis atkreipimas dėmesio į asmenį, kuris ieško tiesos. Pavyzdys: Vatikano I Susirinkimas pabrėžė, kad žmogus savo protu gali įrodyti Dievo buvimą; nesvarstyta, kaip Dievas ir žmogus susitinka. Vatikano II Susirinkimas tai įdeda į labiau patenkinantį kontekstą: Dievas kalba į mus per savo kūrinius; Dievas veikia ten, kur dirba žmonės — taip daugelis galėjo atrasti Dievą. Žmogus gali atsakyti Dievui, nes Dievas į jį kreipiasi. Žmogus siekia tiesos iš ten, kur jis yra. Savo situacijos žmogus negali vienu ypu pakeisti, nes tai reikalauja viso gyvenimo transformacijos. Vien jau tuo galima grįsti pagarbą kitų tikėjimų žmonėms.

Mes tegalime artėti prie tiesos tik per pokalbį. Dievas suteikia išmintį ne atskiriems asmenims, bet bendruomenei — ši mintis, atrodo, Baum yra labai artima. Pokalbis nebuvo anksčiau pabrėžiamas pačioje Katalikų Bažnyčioje — kažkaip buvo linkta manyti, kad išmintis rišosi su vadovaujamom pareigom. Pastoralinėj Konstitucijoj "Bažnyčia Moderniajame Pasaulyje" tačiau jau aiškiai pasakoma, kad Bažnyčia neturi visų atsakymų — mums reikia brolių, kad priartėtume prie tiesos.

Naujas žvilgsnis į moralės klausimus. Praeityje linkta galvoti — jei mes atrasime moralinius principus, tai turėsime atsakymą kiekvienai moralinei situacijai. Pavyzdžiu Baum ima karo ir taikos klausimą: buvo išvystyta net teisingojo karo teologija. Čia buvo žvelgiama į karą kaip į pastovią žmonių gyvenimo instituciją. Tuo tarpu Vatikano II Susirinkimas pabrėžia, kad žmonijos sąžinė karo atžvilgiu jau keičiasi — auga įsitikinimas, kad karas nėra teisėtas būdas ginti krašto interesus. Dokumentas kviečia katalikus prisidėt prie šio sąžinės ugdymo. Iš viso, pabrėžiama, kad mes negalime būti išgel-

Karl Rahner, S.J. (dešinėje) įtemptai diskutuoja su simpoziumo dalyviu

bėti vieni — mums reikalingi broliai, kad mes artėtume prie moralinės tikrovės.

Baum išvada: Vatikano II Susirinkimas giliai įžvelgė mūsų tiesos patirtį. Bažnyčia yra kaip ledynas — ji juda pamažu, bet jei ji pakeičia kryptį, jos nebegalima sustabdyti.

Miestai ir krikščionija

To paties John A. Ryan Forum balandžio gale paskaitą skaitė Harvey Cox, religijos profesorius Harvard universitete, paskutiniais metais plačiai paplitusios knygos **The Secular City** autorius. Paskaitoje apžvelgė krikščionijos padėtį pasaulyje ir atsakymus į padėties keliamus klausimus. Padėties bruožus Cox charakterizuoja šeši miestai:

New Delhi — čia jis dalyvavo World Council of Churches suvažiavime 1961 metais ir pirmu kart pajuto, kad krikščionybė jau nebėra vien tik Vakarų religija. Vakarų civilizacijos likimas nebesutampa su krikščionybės likimu. Krikščionybė yra tapusi pasauline religija. Jakarta ir Saigon — čia atgimusios senosios Azijos religijos ir užėmusios svarbų politinį vaidmenį. Krikščionybė negali santykiauti su jom kaip mirusiom religijom: neužtenka jas studijuoti, bet reikia atsakyti į jų šiandien keliamus klausimus. Rio de Janeiro — turtingųjų vilų ir favelų miestas. Bažnyčia Pietų Amerikoje sutapatinta praeitais dešimtmečiais su praeities nostalgija: katalikai simpatizuoja dvarininkams; protestantai — vidurinei klasei. Pagal Cox, 90% universitetų studentų pasirenka ateizmą — ir tai yra politinis pasirinkimas: jie nori būti neturtingųjų pusėje. Tačiau Cox mato, kad Bažnyčia keičiasi Pietų Amerikoje. Ketvirtasis miestas yra Ausschwitz — tai istorijos komentaras apie vieną krikščionybės pretenziją: kad krikščionybė yra nepamainomas pagrindas moralei ir socialinei santvarkai. Tačiau šios koncentracijos stovyklos baisenybės vyko krikščioniškoj žemėj, Reformacijos gimtinėj. Budapest — simbolizuoja visuomenę, kuriai nereikalingas Dievas. Cambridge, Mass. — čia didžiuosiuose universitetuose gimsta naujas žmogaus santykis su gamta: ne nuolankumas ir nuostaba, bet atsakomybė ir tvarkymas. Cox tačiau mato, kad šiais laikais žmogui labiau gresia ne išdidumo nuodėmė, bet visiško atsakomybės atsisakymo: mūsų dienų žmogus yra didesniam pavojui būti Eichmann, negu Prometėjas.

Į padėties keliamus klausimus Cox mato keturis krikščionybės duodamus atsakymus. Pirmasis — Katalikų Bažnyčios pradėtas **aggiornamento,** kuris prašokęs katalikų ir net krikščionybės ribas. Cox mato, kad keitimasis yra neišvengiamas, nes pats tikėjimas perduodamas iš kartos į kartą — tikėjimo istoriškumas arti prie Šventojo Rašto širdies. Cox taip pat mato naujų bažnytinių struktūrų augimą: industrinės misijos, kavinių kongregacijos yra du pavyzdžiai, kas gali būti — parapija nebebus normuojanti krikščioniškosios bendruomenės forma. Ateinančiais dešimtmečiais ekumeninė problema krikščionių tarpe nebebus tarp katalikų ir protestantų, bet tarp eksperimentinių ir tradicinių formų. Trečiasis atsakymas — Bažnyčios politinis liudijimas. Jis mato Vatikano II įžvalgą: Dievas veikia ten, kur žmonės lieja kraują ir prakaitą. Krikščioniško pasauliškumo ("secularity") įžvalga veda į politinį apaštalavimą. Cox mano, kad šių dienų šventieji yra Martin Niemoeller, Dorothy Day, Roger La Porte, Martin Luther King. Jis taip pat mato ir nešvengiamą pavojų — triumfalizmą: mano siekis, mano partija. Ketvirtasis atsakymas — pačioje teologijoje — vėl eschatologija. Dievo karalystė nebematoma už pasaulio ribų — jos šaknys randamos šiame pasaulyje, ir tai ne tik asmens gelmėse, bet žmonių visuomenės gyvenime, gatvėje ir rinkoje. Žmonių gyvenimas matomas kaip durys, per kurias transcendentinis Dievas veikia istorijoje. Cox mato naujas galimybes krikščionybei — jis pasilieka optimistas Bažnyčios atžvilgiu.

Išgelbėjimo Dievas

St. Xavier College užtiksi Chicagos pietvakariuose — plačiame "campus" išsimėtę dideli moderniški pastatai, kuriuose įsikūrusi seselių vedama mergaičių kolegija — ją baigė visa eilė lietuvaičių. Kolegija spausdina įtakingą žurnaliuką **Continuum.** Neseniai įsteigtas Jono XXIII Centras teologinėm studijom, kuris yra prisiglaudęs po kolegijos stogu — šio Centro rūpesčiu ir suruoštas pirmasis teologinis simpoziumas. Dar kovo mėnesį nebuvo aišku, ar simpoziumas įvyks, nes laikraščiuose buvo žinių, kad diocezijos pareigūnai atšaukę savo sutikimą. Tas, aišku, dar padidino susidomėjimą šiuo įvykiu. Kovo 31 — balandžio 3 savaitgaliui kolegija susilaukė virš tūkstančio svečių. Paskaitos vyko kolegijos sporto salėje, gi tuo pačiu metu televizija jas perdavė dar keliose kitose salėse susirinkusiems. Teko girdėti, kad kai kurias paskaitas per televiziją matė ir Chicagos apylinkėse esančių seminarijų mokiniai. Po kiekvienos paskaitos buvo diskusijų grupės, kurias vedė simpoziume dalyva-

vę teologai. Diskusijoms pasibaigus, pagrindinė diskusijų grupė (kurią vedė pats kalbėtojas ir kuri buvo užrašyta ant "videotape") būdavo rodoma televizijos aparatuose sporto salėje.

Pirmasis simpoziumo paskaitininkas buvo garsusis vokietis jėzuitas teologas Karl Rahner. Gimęs 1904. III. 5. Freiburg im Breisgau, įstojęs į Jėzaus Draugiją 1922 m., studijavęs Pullach prie Muenchen, Valkenburg, Olandijoje, Freiburg im Breisgau (pas Martin Heidegger) bei Innsbrucke. Nuo 1937 iki 1964 dėstė Innsbrucko universitete. Nuo 1964 yra krikščioniškosios minties ir religijos filosofijos profesorius Muencheno universitete. Pagrindiniai jo darbai jau išversti į anglų kalbą; jų tarpe: **The Christian Commitment, Free Speech and the Church, Nature and Grace, Theological Investigations.** Jo paskaitos tema: "Theology and anthropology". Paskaitą skaitė vokiškai, gi tuo pačiu metu ji buvo verčiama angliškai per garsiakalbį — tai sudarė kiek vargo klausytis, juo labiau, kad Rahner sakiniai ilgi, svarūs ir komplikuoti.

Rahner nuolat grįžo prie reikalo surišti teologines tiesas su žmogaus situacija. Pagal jį, dieviškasis apreiškimas nėra Dievo savęs atskleidimas žmogaus žingeidumui, bet žmogaus išganymui. Todėl teologas turi svarstyti dieviškojo apreiškimo žmogiškąją prasmę. Pavyzdžiui, Trejybės dogmoje Rahneris norėtų matyti žmogaus trejopą ryšį su Dievu. Tokiu būdu, teologijai reikalinga antropologija, nes teologas turi nuolat sugrįžti prie žmogaus. Iš kitos pusės, teologija gali daug ką pasakyti apie patį žmogų: pavyzdžiui, išryškinti, kad žmogus nėra tik dar vienas daiktas daiktų pasaulyje — žmogus siekia transcendencijos, nuo žmogaus ir jo laisvės priklauso visatos likimas. Teologija be trancendentinės antropologijos (ir šie žodžiai ypatingai gerai skamba vokiškai) netenka prasmės. Diskusijų metu Rahneriui buvo priminta teigiamai, kad šių dienų žmogus nejaučia troškulio transcendencijai. Rahner į tai atsakė, kad tai tik ginčas dėl vardo: žmogus siekia transcendencijos net ir pats to nežinodamas; pavyzdžiui, modernus žmogus transcendenciją pajunta apsisprendimo momentuose, kai tokius pergyvenimus pereitame šimtmetyje buvo priimta pajusti gamtoje.

Prigimtis ir malonė

Penktadienio ryte paskaitą "Nature and Grace" skaitė prancūzas jėzuitas Henri de Lubac, teologijos profesorius Lyons universitete. Gimęs 1896. II. 20. Cambrai, Prancūzijoj. Vatikano II susirinkime dalyvavo kaip ekspertas. Yra patarėjas Sekretoriatui Santykiams su Nekrikščionimis ir Sekretoriatui Santykiams su Netikinčiais, Institut de France narys. Jo pagrindiniai darbai anglų kalboje: **Catholicism, The Un-Marxian Socialist The Drama of Atheistic Humanism, The Splendour of the Church.** Pagrindinė jo paskaitos mintis — prigimties ir malonės plotmių atskyrimas ir pavertimas tam tikru dualizmu neturi pagrindo tradicijoje ir yra teologiniu atžvilgiu žalingas. Paskaita buvo techniška, skirta specialistams teologams.

Popiečio paskaitininkas — Joseph Sittler, teologijos profesorius University of Chicago. Gimęs 1904. IX. 26. Upper Sandusky, Ohio. Sistematinės teologijos profesorius Chicago Lutheran Theological Seminary 1943 -1957 m., nuo 1957 m. profesorius University of Chicago. Jo žymesnės knygos: **The Doctrine of the World, Structure of Christian Ethics, The Ecology of Faith, The Care of the Earth.** Jo paskaitos tema "The principal problem for Protestant theology". Pagrindinį protestantų teologijos tikslą šiandien Sittler mato atsakyme į klausimą: "Kaip pristatyti Dievo malonės kvietimą žmogaus galvosenai, kuri yra formuojama nuolat gilėjančio ir besiplečiančio santykio su gamtiniu pasauliu?" Protestantai teologai turi atsakyti keturis pagrindinius klausimus: koks ryšis yra tarp šių dienų žmogaus užsiangažavimo pasauliui ir klasinės malonės doktrinos? ar Biblinės malonės doktrinos dimensijos yra užtektinai atskleistos mūsų laikui? ar nereikėtų šią doktriną praplėsti kosminiu mastu, taip, kad Dievo malonę matytume Jo kūrinijoj, ypač technologiškai pakeistoj kūrinijoj? ar nereikėtų Krištų skelbti šių dienų žmogui, kuris dirba pakeisti pasaulį, taip, kad jo paties darbą būtų galima interpretuoti kaip dalį Kristaus darbo?

Krikščionis veidu į ateitį

Johannes Baptist Metz — apskrito veido, geros nuotaikos vokietis teologas. Gimė 1928. VIII. 5. Welluck, Vokietijoj; studijavo Innsbruck ir Muenchen universitetuose, tapo filosofijos daktaru 1952 m. ir teologijos daktaru 1961 m. Kunigu įšventintas 1954 m. Nuo 1963 m. fundamentalinės teologijos profesorius Muenster universitete. Puikiai kalba angliškai su amerikietišku akcentu, nes karo metu buvo amerikiečių belaisvis. Jo darbai (dar neišversti į anglų kalbą): **Armut im Geiste, Christliche Anthropozentrik.** Metz yra Rahner mokinys ir bendradarbis, išleidęs naujas Rahner darbų laidas. Jo paskaitos tema — "The Church and the World".

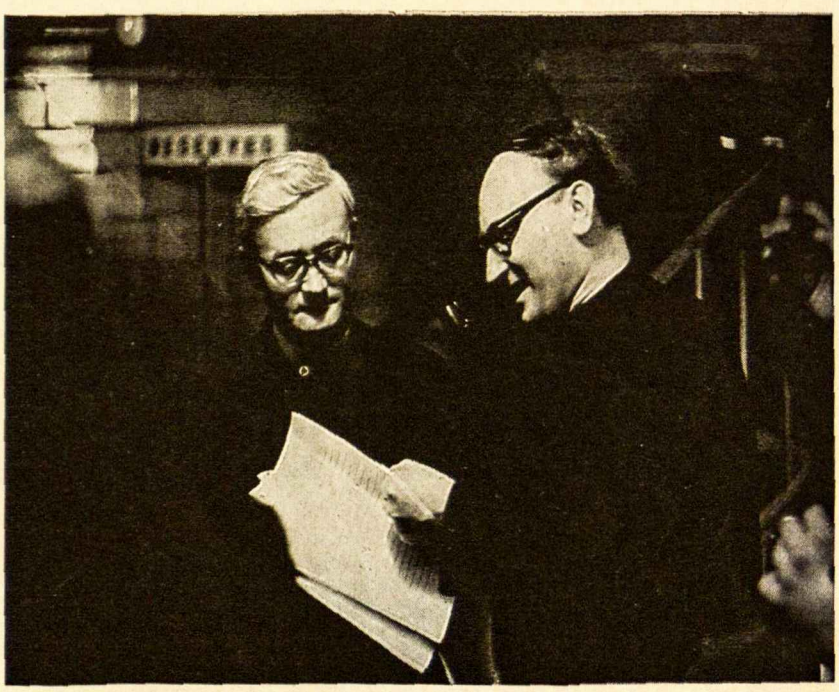

E. Schillebeeckx (kairėje) kalbasi su J. Metz.

Metz palietė tris tezes savo paskaitoje. Pirma, modernaus žmogaus pažiūra į pasaulį yra pasikeitus. Antra, Šventuoju Raštu grindžiamas tikėjimas reikalauja, kad teologija būtų eschatologija. Trečia, santykis tarp krikščionio ir pasaulio turi būti kovingas ir kūrybingas.

Modernus žmogus atsisukęs į ateitį. Jo galvosena yra ne kontemplatyvi, bet nugręžta į veiksmą. Pasaulį jis mato kaip žaliavą. Kiekviena ideologija žvelgia į ateitį. Metz stebisi plačiai krikščionių tarpe paplitusiu abejingumu ateičiai, eschatologijai. Kaip pavyzdį jis duoda egzistencinę teologiją: čia užmirštama ateitis ir istorija pabrėžiant asmens santykį su transcendencija. Metz nuomone, reikia jungti transcendenciją su ateitimi.

Naujausi Šventojo Rašto tyrinėjimai parodo, kad Senasis Testamentas yra ne faktų rinkinys ar tik Dievo apsireiškimas žmonėms, bet Jo pažadai žmonijai. Žydų pažiūra į ateitį, į istoriją visai kitokia, negu graikų: žydams ateitis yra visai nauja, niekad nebuvusi, gi graikams istorija yra nuobodus seno atsikartojimas. Žydų Dievas Jahve yra ateities Dievas: Jo vardą tiksliau reikėtų versti ne "Aš esu kas aš esu, bet "Aš būsiu, kuo aš būsiu". Naujasis Testamentas savo ruožtu centre turi viltį.

Metz eschatologijos sąvoką naudoja platesne prasme, negu ji buvo priimta naudoti. Jam tai reiškia kryptį, kurion žmonija keliauna į galutinį tikslą. Todėl ji jam yra vilties ženklas — Bažnyčios viltis sudėta ne tik į save, bet ir į pasaulį. Ta prasme, krikščionis atsisako tik to pasaulio, kuris susižavėjęs dabartimi. Ta prasme Bažnyčia yra ateities šauksmas. Eucharistija yra išėjimo į pažadėtąją žemę sakramentas. Krikščionis yra darbininkas, kuris stato naująjį Dievo Miestą. Pasaulis nėra didelis laukiamasis, kuriame krikščionis stoviniuoja, iki Dievas atidaro savo kabineto durįs ir pasikviečia į vidų. Pasaulio teologija turi taip pat būti politinė teologija: krikščioniškasis išganymas nėra vien asmeniškas mūsų išgelbėjimas, bet tai taip pat yra pilnesnio žmoniškumo eros pasiekimas.

Diskusijose Rahner bandė Metz įtikinti, kad jis atkartojęs jo mintį kitais žodžiais.

Krikščionys ir pagoniai

Šeštadienio ryto pirmasis paskaitininkas — prancūzas jėzuitas Jean Danielou. Gimęs 1905.III.14. Neuilly-sur-Seine; studijavo Sorbonoj — 1929 m. įstojo į Jėzaus Draugiją. Nuo 1944 m. ankstyvosios krikščionybės profesorius Katalikų Universitete Paryžiuj. Danielou knygos anglų kalba: **The Theology of Jewish Christianity, The Dead Sea Scrolls and Primitive Christianity, The Bible and Liturgy, Primitive Christian Symbols.** Paskaitos tema: "The Church and Non-Christian Religions".

Danielou atskiria religijos sąvoką nuo apreiškimo. Religija yra žmogaus siekimas Dievo; apreiškimas yra Dievo siekimas žmogaus. Religija neduodanti išganymo — tai duoda tik Jėzus Kristus. Apreiškimas nesunaikina religijos, o tik ją išpildo. Danielou mato pavojų ir synkretizme ir antireligijoj. Iš vienos pusės, tik prasmingi dalykai gali gauti gilesnį turinį. Iš kitos: negalima reikalauti religijos sunaikinimo kaip sąlygos tikėjimui, ką linkę daryti ne tik kaikurie krikščionių misionieriai santyky su pagonių religijomis, bet ir dabar populiarūs "Dievo mirties" teologai.

Pagoniškų elementų yra likę krikščionybėje. Danielou teigia, kad iš viso nėra absoliutine prasme krikščionių, — mes visi esame pagonys, tik įvairiuose atsivertimo laipsniuose. Ateities problema bus ne ateizmas, bet pagonybė — pati religinė praktika gali virsti prietarais.

Diskusijų metu tėvas Schillebeeckx abejojo apie Danielou pabrėžtą skirtumą tarp religijos ir apreiškimo. Atsakydamas į Lindbeck keltą klausimą, ar nereiktų krikščionybę valyti nuo pagoniškų priemaišų, Danielou sukėlė publikos juoką teigdamas, kad "he would prefer more impurity than puritanism".

Katalikai ir kiti krikščionys

George A. Lindbeck, istorinės teologijos profesorius Yale University, skaitė paskaitą "The Framework of Catholic — Protestant Disagreement". Lindbeck gimęs 1923.III.10. Kinijoje, lankęs mokyklas Kinijoj, Hong Kong ir Korėjoj. Baigęs Yale University, taip pat studijavęs Tuebingeno universitete. 1962-63 m. buvo Lutheran World Federation delegatas - stebėtojas Vatikano II Susirinkimui; 1962-64 m. vedė Federacijos ekumeninę tyrinėjimų programą apie dabartinę katalikybę.

Lindbeck pastebi, kad šešioliktojo šimtmečio katalikų - protestantų debatai vyko bendruose teologiniuose rėmuose. Šie rėmai labai keičiasi, todėl kai kurie seni skirtumai dingsta, tačiau kyla nauji skirtumai. Pavyzdžiai dingstančių skirtumų: Hans Kueng randa, kad Karl Barth išteisinimo doktrina yra priimtina katalikams; Karl Rahner pastebi, kad Tridento transsubstanciacijos doktrina savo pagrinduos nesiskiria nuo liute-

Jean Danielou, S.J. atsako diskusijų klausimą.
(Teologų nuotraukos St. Xavier College fotografo)

Charles Davis galvoja kaip atsakyti klausimą.

roniškos doktrinos; suartėjama Šventojo Rašto aiškinime.

Kokie yra naujieji rėmai? Pirmiausia, mes jautresni tikrovės istoriškumui. Modernioji transcendencijos patirtis nebėra belaikiam tiesos, vertės ir būties krašte, — transcendencija pergyvenama kaip ateitis, kuri mūsų dabarties tąsa, tačiau radikaliai besiskirianti nuo mūsų dabarties, su gėrio ir blogio galimybėmis. Tiesa, kad visatos ir žmogaus būties istoriškumo pajutimas yra sunaikinęs daug sąvokų, kurias krikščionys buvo statę Gyvojo Dievo vietoj (ir tai yra tiesos grūdas "Dievo mirties" teologų iškraipymuose). Teologų atsakymas naujajai problematikai yra naujai atgijusi Šventuoju Raštu paremta eschatologinė galvosena. Biblinė eschatologija geriau suprantama dabartiniuose rėmuose negu klasiniuose.

Naujieji rėmai kelia problemas: yra du išsiskiriantieji keliai prieiti prie Biblinės eschatologijos — "objektyvistinis", kuriam daugiau linkę katalikai, ir "asmeninis", kuriam temperamentu daugiau linkę protestantai. Objektyvistinė eschatologija mato, kad laiko pilnybėje Dievas pakeis visą pasaulį — priešingoji srovė mato eschatologinį pažadą tik asmeniui. Čia moderniųjų laikų terminologijon perkelta Reformacijos laikų kontraversija dėl **sola fide.** Naujuose rėmuose Lindbeck mato ir daug galimybių suartėjimui — pavyzdžiui, abeji įvertina bendruomeninę žmogaus prigimtį, vertina Bažnyčią kaip bendruomenę.

Kun. Alexander Schemann, St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary in Crestwood, N.Y. dekanas — vienintelis ortodoksas teologas simposiume. Baigęs Šv. Sergijaus teologinį institutą Paryžiuje 1945 m. Nuo 1951 m. dėsto Bažnyčios istoriją ir liturginę teologiją Šv. Vladimiro seminarijoj. Kelių knygų autorius: **The Historical Road of Eastern Orthodoxy, An Introduction to Liturgical Theology, For the Life of the World.** Jo tema — "Freedom in the Church".

Yra neteisinga statyti autoritetą ir laisvę kaip du vienas kitą atsveriančius polius Bažnyčioje. Laisvę Schmemann norėtų suprasti labai plačiai — kaip patį gyvenimą, į kurį tikintieji yra pakviesti. Jis siūlo Rytų Ortodoksų tradicijos įžvalgą į Šventąją Dvasią: ji yra Dievo gyvenimas — Dievo laisvė. Bažnyčia yra Šventosios Dvasios veikla, todėl Bažnyčia yra laisvė. Tokiu būdu laisvė nėra dalis Bažnyčios, ji yra pati Bažnyčia.

Suprasti Dievą ir žmogų

Paskutiniąją simpoziumo dieną atidarė domininkonas tėvas Edward Schillebeeckx, O.P. Gimęs 1914.XI. 14. flamų šeimoj, Antwerp, Belgijoj; 1934 m. įstojo į domininkonų ordiną; baigęs studijas tapo profesorium Louvain universitete, bet 1957 m. paskirtas dogmatinės teologijos, teologijos istorijos ir krikščioniškosios antropologijos profesorium Katalikų Universitete Nijmegen, Olandijoj. Jo knygos anglų kalba: **Christ, the Sacrament of Encounter with God, The Church and Mankind, Mary, Mother of Redemption.** Jo paskaitos tema: "Faith functioning in human self-understanding".

Pagrindinis paskaitos klausimas: ką reiškia gilesnis žmogaus savęs supratimas jo tikėjimui — ką tai reiškia dogmų reinterpretacijai. Schillebeeckx mato santykį kaip pagrindinę žmogaus žymę. Žmogus atpažįsta save tik išeidamas iš savęs, rišdamas save su kitais žmonėmis. Žmogaus patirtis pasaulyje yra vienintelis būdas suprasti apreiškimą. Giliausia žmogaus kaip kūrinio prasmė: Dievas yra dalis žmogaus apybraižos. Žmogaus esmė: santykis. Mes negalime atskirti mūsų santykį su Dievu nuo santykio su žmonėmis ir daiktais. Žmogiškoji patirtis yra vieninteliai vartai į Dievą — nėra kokios nors ypatingos Dievo patirties. Žmogaus absoliutinis santykis su Dievu neduoda atsakymų prasmės ieškojime, tačiau duoda pagrindą galvoti, kad prasmės ieškojimas yra pats prasmingas. Žmogus negali patenkinamai save išsiaiškinti. Savęs pajutimas yra neišvengiamai religinis aktas: stovėti prieš save yra stovėti prieš Dievą.

Religinės gelmės pajautimas gauna išraišką žmogaus ieškojime: pirminiame palinkime į religiją, religinėj tradicijoj. Visa tai vyksta Dievo priežiūroje. Dievas atskleidžia teologiją nubrėždamas antropologiją, ir antropologiją — duodamas teologijos apybraižas. Apreiškimas neįmanomas be žmogaus savęs ieškojimo. Dievas save apreikšdamas atskleidžia žmogų pačiam sau.

Pirmoji teologo mintis: ką Dievas norėjo pasakyti žmogui? Tačiau tai reikalauja nuolatinės dogmų reinterpretacijos klausantis Dievo žodžio. Mes skiriamės savo tikėjime nuo senųjų amžių. Grynai formalus ankstyvesnių dogmos apybraižų pakartojimas yra pavojingas, nes kiekvienas laikotarpis linkęs aprengti dogmą savo sąvokomis. Dogma yra neatšaukiama, tačiau ji turi būti įjungta į naują žmogaus supratimą. Ta prasme reikia reinterpretuoti Tridento dogmą šių dienų žodžiais, kad ji taptų egzistenciniai reikšminga. Schillebeeckx tikėjosi, kad Vatikano II Susirinkimas tai padarys, tačiau atrodo, kad tam laikas dar nebuvo pribrendęs.

Diskusijose po paskaitos Congar

manė, kad paskaitininkas priima tezę, kad tiesa nėra pastovi. Schillebeeckx atsakydamas pastebėjo, kad jo mintis kita: dogmos gali vystytis, nors jų centras turi pasilikti tas pats. Tiesa tegali būti tiesa istorijoje.

Eucharistija ir liturgija

Sekmadienio popiečio paskaita: Charles Davis kalba apie "Understanding the Real Presence". Paskaitininkas yra dogmatinės teologijos profesorius Heythorp College, Oxfordshire. Studijavęs Gregorianume Romoje. Jo knygos: **Sacraments of Initiation, Liturgy and Doctrine, English Spiritual Writers, Theology for Today.**

Davis mato, kad pamaldumas į Eucharistiją neišvengiamai turi keistis šiuo laiku, nes gilėja mūsų supratimas — artėjame prie naujos sintezės. Nuo Pijaus X laikų toli atėjome — jaučiame reikalą dažnai Komunijai, aktyviai dalyvaujame Mišių aukoje. Pačias Mišias suprantame kaip bendruomenės maldą — Komunija sujungia mus su Kristumi — mes daromės dalis Jo aukos. Eucharistijos supratimas keičiasi todėl, kad keičiasi Bažnyčios, kaip Kristaus kūno, ir malonės sąvokos. Kristaus buvimas per daug ilgai buvo matomas išimtinai tabernakulyje, kai tuo tarpu Jis yra malonėje. Eucharistija pagilina ryšį su Kristumi per Jo malonę, taip kaip fizinis kontaktas gilina ryšį tarp žmonių. Dabartiniai bandymai suprasti perkaitą Eucharistijoj kaip tik pabrėžia šį tarp-asmeninį santykį. Malonės stovis anksčiau buvo laikomas savybe; Davis mano, kad malonės stovį tegalima suprasti tik kaip tarpasmeninę situaciją; per malonę mes susirišame asmeniniu santykiu su Trejybe. Sakramentas yra gilia prasme susitikimo vieta. Kristus yra sakramentuose, nes sakramentai yra Jo veiksmai. Davis pabrėžia, kad Kristaus buvimo sakramente prasmė yra susitikimas su žmogumi. Kas liečia perkaitą, Davis teigia, kad duona ir vynas yra Kristus, bet tuo jis nenori teigti, kad tai yra viršgamtinė fizika; duona yra žmogiškas objektas, turįs grynai žmogiškąją prasmę. Konsekracija Kristus duoda duonai naują, vėl žmogišką, prasmę.

Teologinį Simpoziumą uždarė prancūzas domininkonas Yves Congar, O.P. Gimęs 1904.IV.13. Sedan, Ardennes; studijavo Paryžiuje ir Le Saulchoir; profesorius domininkonų mokykloj Le Saulchoir su pertrauka Antrojo Pasaulinio Karo metu — paimamas į kariuomenę, paimamas į vokiečių nelaisvę. Jo pagrindiniai darbai, išversti į anglų kalbą: **Divided Christendom, The Mystery of the Church, Lay People in the Church, The Mystery of the Temple, Laity, Church and the World, Poverty in the Church.** Jo paskaitos tema: "Institutionalized religion".

Religija implikuoja solidarumą: Kristus jungia bendruomenę. Tikėjimo išdava turi būti dvasia ir butis, ne ortodoksija ar formulės. Congar sako, kad kai dalyvauji pontifikalinėse Mišiose, kartais manai, kad sapnuoji. Institucinė religija kartais atrodo save maitina pačiais neasmeniškiausiais žmogaus aspektais. Kanonų teisė bando duoti įstatymus net įkvėpimui. Katalikiškojo objektyvizmo teigiamoji pusė — esmė išsaugota ir perduota nepaliesta sekančiom kartom. Forma apsaugoja dvasią nuo jos silpnybių; įstatymas gali palaikyti, ne tik sulaužyti. Religiniai veiksmai tačiau turi būti **c'est moi** veiksmai.

Liturginė reforma turi du tikslus: grąžinti veiksmams prasmę, pritaikyti formas laikui. Kiekvienas žmogus yra realia prasme kunigas, aukojantis save Dievui. Kunigas yra **minister** — kitų krikščionių tarnas. Jo pirmasis darbas — skelbti Dievo žodį. Bažnyčios malda pirmoje eilėje nėra prašymas Dievui, bet dėkingas Jėzaus Kristaus dovanos priėmimas. Krikščioniškoji malda turi būti gyvo žmogaus aktas — juridiniai teisėta malda gali tačiau visai neturėti asmeniškos reikšmės. Pagrindiniai klausimai liturgijoje: kas yra mūsų Dievas? kokia yra Evangeliška malda? Congar teigia, kad šiais klausimais per mažai rūpinamės. Daug lieka daryti, kol teisingoji Bažnyčios sąvoka bus priimta — Bažnyčia, kaip asmenų bendruomenė. Mes turime revizuoti per daug klerikalinę Bažnyčios sąvoką.

Rašant apie paskaitas gauni progą dar kartą išgirsti tuos trylika teologų. Paskaitose klausytojų gausybė rodo, kad šiomis dienomis teologija yra gyva ir gaivinanti. Šių dienų teologai kalba apie klausimus, kurie kiekvienam žmogui patys svarbiausi. Dėl to apsimokėtų daryti pastangas su jais ir jų žodynu susipažinti, nes, pasak Gregory Baum, "Theology is not abstract — it just sounds abstract".

A. ir A.

BUDĖJIMAS

Sėdžiu aš...
mąstydama.
Prieš mane dega gelsvai židinys.
O šešėliai,
atsibudę, kampuose atminimuose paskendę...
Klausiu tų gyvų šešėlių —
Kodėl, sakykit man, gaubiančioj naktį
begalinės mintys vis lakioja?
Dingsta jie...
O ugnis seniai numirus.
Padrikęs dūmas baigias.
Dabar tik aš ir kambarys
palikom dviese...
Paklausyti kaip minutės
suka ratais valandas.

protestanto požiūriu

EUGENIUS GERULIS

MIŠRIŲ VEDYBŲ KLAUSIMU

Kokia yra Jūsų, kaip pasaulėčio evangeliko, nuomonė apie Vatikano 1966.III.18 d. paskelbtą naują mišrių vedybų potvarkį "Matrimonii Sacramentum"?

Su apgailestavimu tenka pareikšti, kad seniai lauktas naujasis potvarkis esmėje tėra senos taisyklės išreikštos kitais žodžiais. Gerai yra tik tai, kad mišrių vedybų reikalas pagaliau pajudėjo iš vietos, ir kad yra rimto pagrindo tikėti, jog dar mūsų gyvenimo dienomis bus išleistas toks įstatymas, kuriuo džiaugsis visi.

Naujasis potvarkis, kaip nesuderinamas nei su ekumenine dvasia, nei su žmogaus ir šeimos sąžinės religine laisve, pasaulio evangelikuose turėtų lūkesčių nepatenkina. Juo nėra patenkinti dalis net pačių katalikų. Kaip įprasta, lietuvių teologų kūrybinio balso tiek Vatikano II sinodo metu, tiek ir dabar šiuo arba kitais panašiais reikalais, neskaitant eilinių, ir tai gana skūpių, informacinių korespondencijų, nei mūsų tarpe, nei pasauliniame forume negirdėti. Net su Vatikano II sinodo nutarimų ir potvarkių vertimais lietuvių platesnės visuomenės supažindinti nesiskubinama.

V. Vokietijos kat. dvasiškija nedelsdama viešai kritikavo ne vien pačias taisykles, bet kartu reiškė savo nepasitenkinimą, kad jos buvo paskelbtos plačiau nepasitarus su žymesniais pasaulio teologais; nežiūrint, jog potvarkio paskelbėjas italas kardinolas A. Ottaviani tame dokumente teigia, kad, ruošiant šį dokumentą, buvo tartasi ir su kompetentingais tuo klausimu besidominčiais asmenimis, ir buvo atsižvelgta į sinodo dalyvių įvairias nuomones.

Aštriai potvarkį kritikavo Vokietijos Liuteronų Bažnyčios Tarybos prezidentas vysk. K. Scharf, į naująjį dokumentą žvelgdamas kaip į tebesitęsiantį "antrosios pusės įžeidimą". JAV piet. baptistų konvencijos prez. kun. dr. W. Dehoney išsitarė dar aštriau, teigdamas, kad Roma "continues to exercise ecclesiastical tyranny over the individuals". Pasaulinės Bažnyčių Tarybos galva savo nepasitenkinimą išdėstė keliais punktais, pabrėždamas, kad naujame dokumente nedaromas skirtumas tarp krikščionių - nekatalikų ir nekrikščionių. Šveicaras teologas prof. dr. Karl Barth mano, jog naujosios instrukcijos "dabartinėse aplinkybėse" esančios gana geros. Žydai, atrodo, yra patenkinti. Čikagietis rabinas E. Lorge, žvelgdamas visai iš kito taško, teigia, kad mišrioms vedyboms žydų opozicija yra nemažiau stipri, kaip ir Romos, todėl žydija principiniai pritaria Vatikano senajai linijai, kuri mažai ką tepasikeitė naujame potvarkyje.

Iš ko Jūs sprendžiate, kad yra vilties, jog naujosios taisyklės bus pakeistos?

1) Šis dokumentas nėra nei Dievo apreikštas įstatymas, nei popiežiaus paskelbta dogma, o tik potvarkis, kuris gali būti keičiamas.

2) Š.m. balandžio mėn. 25 d. Čikagos kat. laikraštyje "The New World" iš Vatikano parašytam John P. Donnelly straipsnyje naujasis potvarkis yra vadinamas eksperimentiniu: "the regulations are experimental".

3) "Koelnische Rundschau" laikraštyje balandžio mėn. 11 d. krikščionių vienybės sekretoriato vadovas vokietis kardinolas A. Bea rašo, jog dėl naujų taisyklių žmonėse nepasitenkinimas kilo dėl to, kad jie daugiau tikėjosi, negu sulaukė. Po išegzaminavimo ir stebėjimo kaip tas potvarkis praktikoje veikia, yra galimybė, kad šios taisyklės bus pakeistos, — pabrėžė kardinolas A. Bea.

4) Po šiuo eksperimentiniu dokumentu pasirašė ne pats popiežius, o kardinolas Alfredo Ottaviani.

5) Kad taisyklėms tobulinti kelias yra atviras, galime spręsti iš sakinio, kuris yra pačiame dokumente. Duodu du kiek skirtingus vertimus iš lotynų kalbos: a) "issued the following norms which, should they gain positive approval from practice, will definitely be introduced into the Code of Canon Law which is currently being revised"; b) ..."should they gain positive approval from experience, they will be definitely introduced into the Code of Canon Law now being revised".

6) Dokumente rašoma, kad mišrių vedybų skaičius pasaulyje ne mažėja, bet vis didėja, kanoninės disciplinos išlaikymas vis sunkėja. Katalikų spaudos žiniomis, 1964 m. JAV-se kat. bažnyčiose kas ketvirta jaunavedžių pora buvo mišrių tikybų, o Anglijoje — virš 50%. Pridėjus katalikų mišrias santuokas nekatalikų bažnyčiose, nuošimtis būtų dar didesnis. Britų pirmaujantis laikraštis "The Times" rašo, kad naujasis potvarkis anglikonų vilčių nepatenkins.

7) Po **Matrimonii Sacramentum** paskelbimo praslinkus kelioms savaitėms ir jau iš minėtų "experience" bei "practice" užgirdęs įvairias neigiamas kritikas, dokumento autorius kard. A. Ottaviani viename viešame savo pareiškime, liesdamas religinės laisvės principus, pats save charakterizavo esant "senu policininku", bet tuojau pridūrė, jog nuo dabar policininko ir teisėjo vietoje būsiąs brolis ir mylintis tėvas: "There will not be the attitude of the policeman or of the judge, but the attitude of the brother, of the loving father who aims at correction in the spirit of charity" — The New World, 1966.IV.15.

8) Moterystės sakramento reikale Bažnyčios atstovas — kunigas tėra tik liudininkas. Liudytojas neturėtų tokių sąžinės laisvę varžančių reikalavimų statyti.

Visos šios ir kitos panašios apraiškos rodo, kad potvarkis bus tobulinamas.

Kalbant detališkiau, kuriuos dokumento punktus reikėtų patobulinti?

Yra natūralu, kad kiekviena Bažnyčia nori, jog jos jaunasis arba jaunoji susituoktų savoje bažnyčioje, tačiau, gerbiant žmogaus religinę są-

žinės laisvę, kiekviena Bažnyčia be jokių sankcijų turėtų apsisprendimo teisę palikti patiems jaunavedžiams. Jei Vatikanas pripažįsta evangelikų krikštą, kodėl jis nenori pripažinti jų vedybų? Pagaliau jaunieji, pagarbos, meilės ir tolerancijos vedini galėtų susituokti abejose Bažnyčiose. Žymus katalikų teologas šveicaras kun. prof. Hans Kueng mano, kad Roma turėtų pripažinti "ir nekatalikų dvasiškio palaimintas vedybas" — žiūr. 1966 m. Laiškai Lietuviams Nr. 1, psl. 13-14. Evangelikai jau seniai gerbia šį laisvės principą, o Roma jį neigė ir tebeneigia: "must be avoided absolutely" — žiūr. potvarkio 5-tą punktą. Evangelikai tokią santuoką pripažįsta, Vatikanas — griežtai draudžia ir net baudžia. Dokumentas, neigdamas žmogaus laisvę, jos reikalauja sau iš kitų: "that there will be abrogated civil laws contrary to human liberty... natural law be recognized" — žiūr. potvarkio 2-trą punktą.

Yra natūralu, kad kiekviena Bažnyčia nori, jog jaunosios poros vaikai būtų krikštijami ir auklėjami savoje tikyboje, tačiau, pasitikint ir gerbiant tėvų religinės sąžinės laisvę, kiekviena Bažnyčia neturėtų varžyti tėvų apsisprendimo teisės. Roma, nors ir pripažįsta evangelikų krikštą, bet visvien tebereikalauja, kad vaikai būtų krikštijami ir auklėjami tik katalikais. Evangelikai tokių reikalavimų nestato.

Įdomu, kad šis kard. A. Ottaviani pasirašytas potvarkis, neigiąs tėvų teises, nesiderina nei su Vatikano II sinodo "Declaration on Christian Education" dokumentu, kurį 1965.X. 28 d. užtvirtino pats pop. Povilas VI; čia 5-me ir 6-me punkte tėvų laisvė ir teisės ("native rights of the human person") pripažįstamos: "Parents who have the primary and inalienable right and duty to educate their children must enjoy true liberty in their choice of school"; arba — "parents are truly free to choose according to their conscience the schools they want for their children"; arba — "respecting religious freedom... the education of their children can be... according to the individual moral and religious principles of the families".

Naujas tariamas palengvinimas esąs tas, kad kartais, gavus iš vyskupo specialų leidimą, dėl vaikų ateities vietoje raštiško pasižadėjimo gali būti pasitenkinama "'atviru ir nuoširdžiu" žodiniu pažadu. Garbingam žmogui jo duotas pažadas ar raštu, ar žodžiu yra vienodos vertės, todėl ir šiame pakeitime įžvelgti kokį tai palengvinimą yra sunku. Nesutikus duoti jokio pažado, tenka tada kreiptis vedyboms leidimo net į patį popiežių. Pažadą davus, ypač dėl vaikų, jo tęsėjimo atydus sargybiškas dabojimas — "attentively vigilant" yra pavedamas dvasiškijai. Žiūr. potvarkio 6-tą punktą.

7-tuoju punktu yra nuimama ekskomunija nuo tų, kurie yra susituokę arba susituoks ties nekatalikų kunigu. Kokį "palengvinimą" įžvelgiame čia? Jokio. Kaip "Drauge" rašo kun. J. Pr., "tokie susituokėliai pasilieka nuodėmėje". Jų santuoka esanti nelegali. Jiems eiti prie sakramentų neleidžiama. Kaip matome, ir čia praktiškai jokio pakeitimo nėra. Tiek ekskomunika, tiek ir nuodėmė savo esme turi labai artimą, jei ne tą patį, giminingumą. Todėl ir Romos bausmė lieka ta pati: neprileidžiama prie sakramentų.

Susipažinus su Matrimonii Sacramentum 1,500 žodžių "eksperimentiniu" dokumentu, sunku tikėti, kad evangelikų kunigų tarpe atsirastų tokių, kurie norėtų pasinaudoti dar vienu tariamu palengvinimu - nedraudimu, gavus iš kat. vyskupo specialų leidimą, katalikų bažnyčioje po šliūbo oficialiai tarti jaunavedžiams tik kelis sveikinimo žodžius — "some words of good wishes and exhortation". Žiūr. 5-tą punktą.

Prie esamų sąlygų ši privilegija, nors ir nuoširdžiausiai bandant į ją žiūrėti, atrodo ne kuo kitu, o ironišku sarkazmu. Šias kardinolo A. Ottaviani pasirašytas taisykles pavadinčiau: nebroliškas dokumentas broliškais laikais.

Kad tuo įsitikinti, palygink šį dokumentą su "Declaration on Relation of Church To Non-Christian Religions" visu 5-tuoju punktu.

Nežiūrint viso to, jei leisime savyje Šv. Dvasiai veikti, tikiu, kad, Dievui padedant, ekumeniniu keliu ateina laikas, kada mūsų visų bendram džiaugsmui, šalia laisvės ir vienybės, laimės meilė ir tiesa!

TRAIDENIS

PIRMOJI

Lyg ir atskambėjo kokie aidai
keliaudami tolstančia audra.
Besiūbuojant, mintys skraidė,
išsiblaškė.

Nebebuvo ko liūdėti, seniai
nuriedėjo lietaus lašai, seniai
nuriedėjo skaudžios ašaros, seniai,
ir paslapčia...

Lyg ir marių supamas, aš
rimtai susimąstęs sėdėjau.

Kad kai mėnesiena per miglotą
naktį kišo savo mirštančius pirštus,
aš ten pirmą kartą pamylėjau...
...ir atsisveikinau...

Vėjelis, nebe audra, blaškė mane,
ir stebėjau, kad man ir nesimatė
aušra, ir meilė nutekėjo kaip
sidabrinė rasa mano rankose.

"Ateities" dokumentacija:

bažnyčia moderniajame pasaulyje

Praeitame numeryje neturėjome vietos "Bažnyčia Moderniajame Pasaulyje" vertimui. Čia spausdiname pirmosios dalies antrojo skyriaus galą ir trečiąjį skyrių.

Šis solidarumas turi nuolat būti ugdomas iki tos dienos, kada jis pasieks tobulumo. Tada išgelbėti per malonę, žmonės duos pilną garbę Dievui kaip šeima, kurią myli Dievas ir Kristus, jų Brolis.

TREČIASIS SKYRIUS
ŽMOGAUS VEIKLA PASAULYJE

33. Savo darbu ir talentais žmogus nenuilstamai stengiasi pagerinti savo gyvenimą. Šiandien, su mokslo ir technikos pagalba, jis yra išplėtęs savo valdžią beveik visoje gamtoje ir ją tebeplečia. Dėka padidėjusių progų įvairiems socialiniams kontaktams tarp tautų, žmonių šeima palaipsniui supranta, kad ji sudaro vieną pasaulio bendruomenę ir tokia tampa. Todėl daug gėrybių, kurių anksčiau tikėtasi iš dangiškų jėgų, žmogus yra pats įsigiįęs.

Šių didelių pastangų akivaizdoj, kuriomis visa žmonių giminė užsiėmusi, žmonės klausia vieni kitų daug klausimų. Kokia yra šios karštligiškos veiklos prasmė ir vertė? Kaip turėtų visi šie daiktai būti naudojami? Kokio tikslo siekia asmenų ir visuomenių pastangos? Bažnyčia saugoja Dievo žodžio palikimą ir iš jo semia moralinius ir religinius principus, ne visada po ranka turėdama atskirom problemom sprendimą. Ji nori prijungti apreikštos tiesos šviesą prie žmonijos patirties lobyno, kad kelias, kuriuo žmonija šiuo metu yra pasukusi, nebūtų tamsus.

Pajungti sau žemę

34. Amžių bėgyje žmonės dirbo pagerinti savo gyvenimo sąlygas per nepaprastai dideles asmenines ir bendras pastangas. Tikintiesiems viena yra aišku: savyje ši žmogiškoji veikla sutinka su Dievo valia. Nes žmogus, sukurtas Dievo panašumu, yra gavęs uždavinį pajungti sau žemę ir viską, kas joje yra, ir valdyti pasaulį teisingai ir šventai; uždavinį surišti save ir daiktų visumą su Juo, kuris pripažintinas kaip visa ko Viešpats ir Kūrėjas. Tokiu būdu, visų daiktų palenkimu žmogui Dievo vardas būtų nuostabus visoj žemėj.

Šis uždavinys paliečia taip pat visą kasdieninę veiklą, nes suteikdami sau ir savo šeimoms pragyvenimą vyrai ir moterys atlieka savo darbą taip, kad jis naudingas visuomenei. Jie gali teisingai manyti, kad savo darbu jie atskleidžia Kūrėjo darbą, prisideda prie savo brolių gerovės ir savo asmeniniu darbštumu tarnauja dieviškojo plano realizavimui istorijoje.

Tad, toli gražu negalvodami, kad darbai, sukurti žmogaus talentu ir energija, yra prieš Dievo galią, ir kad protingasis kūrinys savotiškai konkuruoja Kūrėjui, krikščionys yra įsitikinę, kad žmonių giminės laimėjimai yra Dievo malonės ženklas ir Jo paties paslaptingo plano sužydėjimas. Nes kuo didesnė tampa žmogaus galia, tuo toliau siekia jo asmeninė ir bendruomenės atsakomybė. Todėl yra aišku, kad žmonės nėra krikščioniškosios žinios stabdomi nuo pasaulio statymo, ar verčiami apleisti kitų gerbūvį, bet kaip tik jie įsakmiai įpareigojami tuos dalykus daryti.

Žmogiškos pažangos reikšmė

35. Žmogiškoji veikla, savaime suprantama, savo reikšmę įgauna per jos ryšį su žmogum. Taip, kaip ji kyla iš žmogaus, taip ji nukreipta į žmogų. Nes kai žmogus dirba, jis keičia ne vien daiktus ir visuomenę,

jis taip pat išvysto save. Jis daug išmoksta, jis ugdo savo galias, jis išeina iš savęs ir už savęs. Teisingai suprastas, šitos rūšies augimas yra didesnės vertės, negu betkokie išoriniai turtai, kuriuos galima įgyti. Žmogus yra brangesnis dėl to, kas jis yra, negu dėl to, ką jis turi. Panašiai, visa ką žmonės daro atsiekti didesnį teisingumą, platesnį broliškumą, labiau žmogišką visuomeninių ryšių santvarką, yra didesnės vertės negu techniniai laimėjimai. Nes pastarieji gali duoti medžiagos žmonijos pažangai, bet savyje jie negali jos atnešti.

Todėl, žmogiškos veiklos norma yra ši: kad pagal Dievo planą ir valią ji derintųsi su tikruoju žmonių giminės gėriu ir kad leistų žmonėms asmeniškai ir kaip visuomenės nariams siekti ir išpildyti savo pilnutinį pašaukimą.

Žemiškų reikalų autonomija

36. Tačiau daugelis mūsų bendraamžių atrodo bijosi, kad glaudesnis ryšis tarp žmogiškos veiklos ir religijos kliudys žmonių visuomenių ir mokslų laisvei.

Jeigu žemiškų reikalų autonomija mums reiškia, kad sukurti daiktai ir visuomenės turi savo įstatymus ir vertybes, kuriuos žmonės palaipsniui turi išlaikyti, panaudoti ir tvarkyti, tada yra visiškai teisinga reikalauti šios autonomijos. Tai ne tik reikalinga moderniam žmogui, bet derinasi su Kūrėjo valia, nes jau tas, kad jie buvo sukurti, reiškia, kad visiem daiktam yra duota jų pačių pastovumas, tiesa, gėris, atitinkami dėsniai ir tvarka. Žmogus tai turi gerbti, kuomet jis juos atskiria pagal atskirų mokslo ar meno sričių metodus. Todėl, jeigu metodinis tyrinėjimas kiekvienoj mokslo šakoj yra vykdomas tikrai moksliškai ir laikantis moralinių normų, jis niekada tikrai nesikirs su tikėjimu, nes žemiški dalykai ir tikėjimo reikalai plaukia iš to paties Dievo. Iš tikrųjų, kiekvienas, kuris nuolankia ir patvaria dvasia stengiasi įžvelgti tikrovės paslaptin, net jeigu to ir nejausdamas, yra vedamas už rankos paties Dievo, kuris visus dalykus palaiko ir teikia tapatybę. Išvadoje mes negalim neapgailestauti kai kuriuos nusistatymus, kurie kartais randami ir tarp krikščionių, kurie nepakankamai kreipia dėmesio į mokslo teisėtą nepriklausomumą ir kurie, įžiebdami ginčus ir nesutikimus priveda nutarti, kad tikėjimas ir mokslas vienas kitam priešingi.

Bet jeigu išsireiškimas "laikinių reikalų nepriklausomumas" suprantamas, kad sukurti dalykai nepriklauso nuo Dievo ir kad žmogus gali juos vartoti be jokio atsižvelgimo į jų Kūrėją, kiekvienas, kuris pripažįsta Dievą, matys, kaip neteisingas šitas supratimas. Nes be Kūrėjo dingtų kūrinys. Savo ruožtu, tačiau, visi bet kokios religijos tikintieji visada girdi Jo apreiškiantį balsą Jo kūrinių pokalbyje. Kai Dievas pamirštamas, tada ir kūrinys tampa nesuprantamas.

Daiktai ir žmogus

37. Šventasis Raštas moko žmonių giminę, ką amžių patirtis patvirtina: kad nors žmonių pažanga yra didelis gėris žmogui, ji neša su savim stiprią pagundą. Nes kai vertybių tvarka sujaukiama ir bloga sumaišoma su gera, asmenys ir grupės rūpinasi išimtinai savo, o ne kitų, interesais. Tokiu būdu atsitinka, kad pasaulis nustoja būti tikro broliškumo vieta. Mūsų pačių dienomis žmonijos padidinta jėga grasina sunaikinti pačią žmonių giminę.

Nes visa žmonių istorija yra persunkta milžiniškos kovos prieš tamsybės jėgas. Kova prasidėjo su pasaulio pradžia ir tęsis iki paskutinės dienos, kadangi Viešpats yra priverstas nuolat grumtis, jeigu jis nori išlaikyti tai, kas yra gera. Žmogus negali atsiekti savo pilnatvės be didelių pastangų ir be Dievo pagalbos.

Todėl Kristaus Bažnyčia, pasitikėdama Kūrėjo planu, pripažįsta, kad žmonijos pažanga gali tarnauti žmogaus tikrajai laimei, bet negali nepakartoti apaštalo perspėjimo: "Nesitaikinkite prie šio pasaulio" (Rom. 12,2). Čia pasaulis reiškia tą tuštybės ir pikto dvasią, kuri perkeičia į nuodėmės įrankį tas žmogiškąsias jėgas, kurios skirtos tarnauti Dievui ir žmogui.

Todėl, jei kas nori žinoti, kaip šią nelemtą padėtį nugalėti, krikščionis jam pasakys, kad visa žmogiška veikla, nuolat statoma pavojun žmogaus išdidumo ir sujauktos savimeilės, turi būti apvalyta ir patobulinta Kristaus kryžiaus ir prisikėlimo galia. Nes, Kristaus atpirktas ir padarytas nauju kūriniu Šventoje Dvasioje, žmogus pajėgia mylėti pačius Dievo sukurtus daiktus, ir turėtų tai daryti. Jis gali juos priimti iš Dievo, gerbti ir vertinti juos kaip nuolat plaukiančius iš Dievo rankos. Dėkingas savo geradariui už šiuos kūrinius, vartodamas ir džiaugdamasis jais, neprisirišdamas ir dvasioj laisvas, žmogus yra vedamas pirmyn į tikrą jų nuosavybę, lyg nieko neturintis, bet turintis visus dalykus. "Taip visa yra jūsų, jūs gi Kristaus, o Kristus Dievo" (1 Kor. 3, 22-23).

Kristus — veiklos tobulintojas

38. Nes Dievo Žodis, per kurį visa yra padaryta, pats tapo kūnu ir gyveno žmonių žemėje. Taip jis įėjo į pasaulio istoriją kaip tobulas žmogus, suimdamas savin tą istoriją ir ją sutraukdamas. Jis pats mums apreiškė, kad "Dievas yra meilė" (1 Jono 4, 8), ir tuo pačiu metu mus išmokė, kad naujas meilės įstatymas yra pagrindinis žmogiškojo tobulumo, ir todėl pasaulio perkeitimo, įstatymas.

Tiems, kurie tiki į dievišką meilę, jis duoda užtikrinimą, kad meilės kelias yra žmonėms atviras ir kad pastangos sukurti visuotiną broliškumą nėra beviltiškos. Jis perspėja juos tuo pačiu metu, kad ši meilė nėra rezervuotina vien svarbiems reikalams, bet turi būti kasdieninėse gyvenimo aplinkybėse. Prisiimdamas pačią mirtį už visus mus nusidėjėlius, jis mokė mus savo pavyzdžiu, kad mes taip pat neštume tą kryžių, kurį pasaulis ir prigimtis uždeda tiems, kurie siekia taikos ir teisingumo. Išaukštintas Viešpačiu savo prisikėlimu ir gavęs visą galią danguje ir žemėje, Kristus šiuo metu veikia žmonių širdyse Šventosios Dvasios jėga, sukeldamas ne tik būsimojo amžiaus troškimą, bet tuo pačiu gaivindamas, apvalydamas ir stiprindamas tuos kilnius norus, kuriais žmonių šeima padaro savo gyvenimą labiau žmogišką ir stengiasi visą žemę pajungti šiam tikslui.

Dvasios dovanos yra įvairios: kai vienus Ji kviečia aiškiai liudyti dangiškųjų namų troškimą ir tą troškimą palaikyti žmonių šeimos tarpe, Ji kviečia kitus atsiduoti save žemiškai žmonių tarnybai ir savo tarnavimu paruošti medžiagą dangiškajai karalystei. Tačiau Ji juos išlaisvina, kad jie, atsisakydami savimeilės ir palenkdami visas žemiškas išgales žmogiškosios gyvybės tarnybai, galėtų atsiduoti tai ateičiai, kada pati žmonija taps auka, kurią priima Dievas.

Viešpats paliko šios vilties pažadą ir stiprybę gyvenimo kelionei tame tikėjimo sakramente, kur gamtos daiktai, paruošti žmogaus, yra nuostabiai pakeičiami į Jo kūną ir kraują, suteikdami broliškojo solidarumo valgį ir dangiškosios puotos skonį.

Laiko pabaigoje

39. Mes nežinome laiko, kada bus atbaigta žemė ir žmonija, nei žinome kaip visi daiktai bus perkeisti. Nuodėmės iškreipta šio pasaulio išvaizda dings: bet esame mokomi, kad Dievas ruošia naują buveinę ir naują žemę, kur gyvens teisingumas ir kurios palaima išpildys ir pralenks visą taikos ilgesį, kuris kyla žmogaus širdyje. Tada, nugalėjus mirtį, Dievo sūnūs bus prikelti Kristuje, ir kas buvo sėta silpnybėje ir pagedime įgaus negendamumą. Pasiliekanti su meile ir jos vaisiais, visa ta kūrinija, kurią Dievas sukūrė žmogui, bus išlaisvinta iš tuštybės vergijos.

Todėl, nors mes esame perspėjami, kad žmogus nieko nelaimi, jei jis laimi visą pasaulį, o praranda save, naujos žemės laukimas privalo ne silpninti, bet greičiau pagyvinti mūsų rūpestį puoselėti šiąją. Nes čia auga naujos žmonių šeimos kūnas, kuris jau dabar atskleidžia naująjį amžių.

Nors žemiškąją pažangą reikia rūpestingai skirti nuo Kristaus karalystės augimo, tiek, kiek ji prisideda geresnei žmogiškosios visuomenės santvarkai, ji yra gyvybiniai svarbi Dievo karalystei.

Nes po to, kai mes būsime klausę Viešpaties ir Jo dvasioje ugdę ant žemės žmogiškos vertės, broliškumo ir laisvės vertybes, ir iš tikro visus gerus mūsų prigimties ir veikimo vaisius, mes juos vėl rasime, bet išlaisvintus nuo dėmės, šviečiančius ir perkeistus, kada Kristus perduos Tėvui "amžiną ir visuotinę karalystę, tiesos ir gyvybės karalystę, šventumo ir malonės, teisybės, meilės ir taikos karalystę". Šioj žemėj ta karalystė jau dabar randasi kaip paslaptis. Kada Viešpats sugrįš, ji pilnai pražydės.

(Sekančiame numeryje: "Bažnyčios vaidmuo moderniajame pasaulyje").

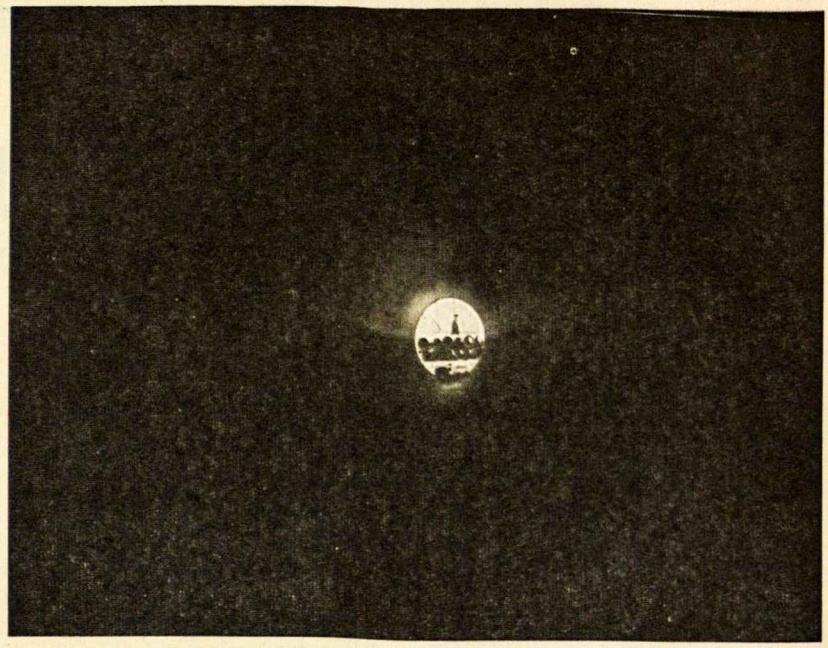

nepasisekimas

MARIJA EIVAITĖ

Viename skautų konkurse aš grojau akordeonu ir laimėjau II-ją vietą. Grojau lietuviškų dainų ir šokių pynę. Leimėjusieji sekantį sekmadienį turėjo groti tėvams ir visuomenei. Ir aš visą savaitę rengiaus — kartojau sevo dalyką. Išmokau taip puikiai, kad ir naktį pažadinta būčiau puikiai pagrojus. O mano akordeonas tikrai išdavė puikius garsus ir traukiau aš jį visai laisvai, lyg iš peties.

Atėjo pasirodymo diena. Stovėjau užkulisy visai drąsi, nesijaudindama, buvau tikra, kad moku ir pagrosiu puikiai. Na, ir mano eilė pagaliau. Išėjau drąsiai ir pradėjau groti "Žilvitį". O vargas, akordeonas apačioj užsegtas. Ką daryti? Po kelių taktų sustojau ir ėmiau jaudintis. Vėl pradėjau iš naujo — negerai, neina. Žvilgterėjau į šalį. Daug žmonių, ir netoli sėdėjo mano mama. Ji man davė daug visokių patarimų, kaip daryti sumišus, užmiršus ir panašiai, bet nepasakė, ką daryti kai akordeonas neatsegtas apačioje. Mama sėdėjo tiesiai ir turbūt ji nesuprato mano nelaimės. Vėl pradėjau groti, dabar man ir pirštai jau virpėjo. Akordeonas cirpė kaip svirplys ir jau nebuvo jokios ugnies mano grojime. Atsiminiau, nesėkmės atveju nerodyti veide jokių išgyvenimo žymių. Tą stengiausi vykdyti, bet man sunkiai sekėsi. Tik jutau, kad visa drebu, raustu ir balu. Šiaip taip baigiau ir pasirengiau eiti nuo scenos. Dabar jau ir ašara nuriedėjo mano veidu. Nesulaikiau, bet kokia gėda — matys publika. Bet mano laimei, tuo laiku į sceną išėjo skautininkė, kuri dalina dovanas. Ji mane taip nuoširdžiai priglaudė ir pabučiavo, nudžiovindama tą riedančią veidu ašarą. O koks reikalingas šiuo metu buvo jos bučinys — jis paslėpė mano nusivylimą. Ir kai aš vėl atsisukau nusilenkti publikai, mano veidą jau puošė šypsena, nors ir nevisai linksma.

O kai vėliau paklausiau mamos, ką reikėjo man daryti, ji pasakė, kad pastebėjus reikėjo man sustoti groti, atsegti akordeono juostelę apačioje ir vėl pradėti iš naujo. O, kad ji būtų man tą pasakius prieš koncertą!

Ir viskas, ką aš norėjau šiuo momentu daryti, tai tik duoti sau į veidą...

SKYRIUS INTELIGENTAMS:

kreivos šypsenos

§ 3

Čia apsakoma ir neapsakoma tautos raštija

Taip kaip gaidys yra stipresnis už vištą, taip plunksna yra stipresnė už kardą. Savo istorijos vaikystėje, žmogus buvo faktiškas nebylys. Neturėdamas kalbos, ar neturėdamas ko pasakyti, jisai tylėdavo. Laikui bėgant ir valdovų priespaudos skatinamas jisai pramoko burbėti. Tais laikais tik buvo viena burbėjimo forma, ir civilizacija susideda iš šių formų daugnimo. Tais praėjusiais laikais žodis "burbynė" reiškė burbantį burbalių. Vėliau jisai apėmė filosofą, mokytoją ir daug kitų sąvokų. Iš burbėjimo kilo žodis, ir žodis tapo raštu. Jisai buvo užrašomas ant molio lentelių, ar tarp kanibalizmui linkusių, ant šokoladinių plytelių. Tų laikų mokiniai nevien tik valgydavo patį mokytoją, bet taip pat ir jo mokslą. Šitai praktikai buvo daug potencialių galimybių. Kaikurie valgydavo tiktai mokytoją, kaikurie jo mokslą, o kaikurie tiktai kelis to mokslo skyrius. Profaniški bei pornografiški, ar moralę žalojantys veikalai buvo sutašyti atitinkamo Represinio Komiteto.

Kai Gutenbergas privėrė savo draugo Klauso pirštą ir pamatė jo antspaudas, kilo kriminalistika ir žurnalistika. Rašytas žodis buvo smagiai atspausdintas ant popieriaus. Nuo tada plito knygos, laikraščiai ir visokiose formose rašytas žodis. Šios istorijos autorius, žinodamas, kad žodis yra stipresnis už kardą, imasi užrekorduoti ir istoriniam palikimui užfiksuoti šį žodį. Jisai apsiima šią užduotį su švaria sąžine ir su aukštais motyvais, nes jisai žino, kad žodis turi būti drūtas, bet švarus... Lietuviškoje spaudoje yra tiek kilnių minčių ir šaunių idealų, kad autorius su giliu širdies virpėjimu lenkia žilą galvą ir plunksną.

Lietuvių spauda klesti

Šiais, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimts šeštais, Augustino Didžiojo metais, lietuvių laikraščių buvo apstu. Sekantys laikraščiai klestėjo: RAUGAS, SENIENOS, TARPININKAS, PIEVA, ANARCHISTAS, BIČIULIS, BRANGŪS BROLIAI, VILTIS, PIRTIS, keli užsieniniai, kurių įtaka maža ir čia neminėtini. Leidžiamų žurnalų irgi buvo begalybė: POLITINĖ APŽVALGA, LAŠINIAI LIESULIAMS, VEIDAI, BOBA (užsieninis), PRAEITIS, PUŠAITĖ vaikams ir planuojamas žurnaliukas bedančiams kūdikiams ir senukams — ATEITIS. Taip pat buvo vienkartinių leidinių; jie, atlikę savo užduotį, pranykdavo. Kaip pavyzdžiui Didysis Pogrindžio Poetas buvo išleidęs pamfletą "Kelias į aktyvų gyvenimą — penkios lengvos pamokos". Taip pat ponas J.G. buvo parašęs "Mano Panagė Amerikoje". Aišku, jisai joje susilaukė pašino. Šios "Tautos istorijos" autorius irgi yra parašęs kelis stambesnius veikalus, bet neradus mecenatų, jo užrašus graužia pelės ir jais minta tarakonai. Atitinkama proga jisai jums atskleis apgraužtus raštus, kurie liečia asmeninį ir bendrąjį likimą, išsamiai pažvelgia į bendruolijų ir kitokius archyvus. Jie bus pavadinti "Bendri ir Rinktini K.P. Raštai".

Kikirmikis Pirplys iš Čikagos imasi parašyti lietuvių spaudos apžvalgą. Jinai buvo plati ir įvairi ir jau yra susilaukusi plačių ir išsamių studijų. Jurgis Birbynė yra parašęs "Korektūrinės klaidos lietuviškuose žurnaluose". Ten jisai apžvelgia visas spausdintas klaidas. Tamsta K. Avolis yra parašęs panašų veikalą "Ką sako ponas X apie poną Y: Objektyvi studija, kurią tik gali parašyti K. Avolis". Autorius nesileis tokiai plačiai apžvalgai. Jisai pasitenkins pristatyti objektyvias citatas tų, kurie rašė ar advokatavo tai vienai ar kitai nuomonei. Taip pat autorius nori priminti skaitytojui, kad šitas veikalas yra "tautos istorija", kurią jūs randate serializuotą skaitomame žurnale. Jei atsiminsite ką ir kur jūs skaitote, jums pragiedrės rašomos mintys ir nusišypsos veidas, pamatęs šio veikalo eilutes ir tarpeilutinį dialogą.

Aiškios korespondencijos

Pirmiausia pradėsime su raportavimu. Kiekvieno laikraščio užduotis yra pristatyti žinias objektyviai, suglaustai ir aiškiai. Supratę šį reikalą, tautiniai laikraščiai palaiko milžiniškus būrius reporterių. Jie kaip nesėslūs

tautos istorija

KIKIRMIKIS PIRPLYS

arkliai tik laukia progos ištirti ir rašyti. Pavyzdys gero reportavimo ir gre to susiorientavimo yra "Raugo" antraštės. Skelbia "Raudonųjų ūkio produkcija mažesnė negu Mindaugo laikais". Kanadietiškas laikraštis "Naminė" suuodė sensacinę žinią. Jis rašo "Pypkuotas vaikėzas pamišo ateitininkų kongrese Toronte". Taip pat yra ilgokas straipsnis apie įvykį, iš kurio, istoriniam palikimui, mes pacituosime. Straipsnį rašo Algis Burbynė. "Vasaros karščio įtakoje, ir nesveiko gyvenimo išdavoje, ateitininkų kongrese Toronte vienas iš atstovų pamišo. Įsikandęs pypkę dantyse, ir putodamas burnoje, jisai pūtė didelius dūmus, rodydamas blogą pavyzdį mūsų jauniems ateitininkams ir sus'rūpinusiems medicinos daktarams. Jisai greitai buvo pašalintas, ir jo atstovavimo vietoje įstatytas švariai nukirptas l'etuviukas. Jį buvo džiugu stebėti... Šitas nemalonumas tiktai laikinai sudrumstė mūsų narsių vyrų atsiekimo pasakojimus... Buvo smagu sužinoti, kad turime daug svarbių redaktorių, taurių tautos sūnų ir kitokių... Yra girtina, kad viskas ėjo pagal dienotvarkę. Juk tam ir kongresai yra. Jie turi išpildyti nustatytą dienotvarkę... Buvo pastebėta juodų tendencijų ir pasikėsinimų prieš d'enotvarkę... šviesus protas nunešė dieną... Buvo linksmai papuotauta ir drožėmės viens kitam per petį, linkėdami sekantį kartą sus'tikti laisvoje L'etuvoje..." Už šitą aprašymą Algis Burbynė buvo padarytas užsienio žinių skyriaus šefu.

Aštrūs vedamieji

"Tarpininkas" specializavos korespondencijoms ir aštriais vedamaisiais. Sekantis straipsnis yra tipiškas "Jau pusmetį jie nerimavo, nes nežinojo, kad per kalakutines bus suvažiavimas. Praėjo žalia vasara ir atėjo ruduo. Jisai buvo toks pat kaip mano gimtinėje prie Šv. Jurgio Balų. Medžių lapai keitė spalvas. Karvutės šiltas pienas smagino mūsų pilvelius. Mamytės sviestu užtepta ką tik iškepus duona buvo gardumynas (negalima sakyti, kad nerašoma į temą — K.P.)... Mes tikimės, kad šis suvažiavimas bus masinė ištikimybės deklaracija! Žinome, kad tas mūsų brangus jaunimas yra kilnus, gražiais idealais jie vadovaujasi."

Po kalakutinių laikraščių antraštės būgavo "Didelis Pasisekimas", "Jie Aiškiai Pasisako", "Džiaukimės! Jie Ištikimi". Reikia pripažinti, kad šis, taip kaip ir visų kitų laikraščių ko-'spondentinis skyrius buvo pats stip-r'ausias. Bet nedaug ką silpnesni ir vedamieji. Istoriniam palikimui, šios istorijos autorius skaitytojui pristatys kelias citatas iš kelių vedamųjų apie kelis vedamus klausimus.

Apie Negrus

"Mes rūpinamės klausimais, kurie mums rūpi. Rūpinkimės klausimais, kurie mums rūpi, o jiems linkėkime gero vėjo. Nereikia rūpintis tuo, kas mums nerūpi. Tiktai rūpindamiesi apie savo rūpestį mes išliksime pilni geležinio vilko".

Apie Bendravimą

"Atvažiavo šmikis politrukas 'profesorius'. Greičiausia ligi penkių nemoka suskaičiuoti. Jam tiktai į kailį ir atgal Maskvon išsiųsti. Mums jų nereikia. Jisai ne joks lietuvninkas, nes partijai priklauso. Tas profesoriukas atvažiavo tiktai ramybę ir švležią orą pagadinti".

Apie Kastro

"Barzdočius vis nesiliauna iškados. Nusiųskime batalijoną marinų jam barzdą apkarpyti".

Apie laisvę

"Yra graudu matyti, kai atsilikus'ems Afrikos kraštams yra teikiama nepriklausomybė. Jie mano, kad ją perk'esi buteliukuose. Ar ne tikri juokai? J'e beraščiai ir nemoka savivaldos. J'ems būtų naudinga ilgesnė anglų ar prancūzų valdžia. Gal įsklepytų atsakomingumo ir praplėstų jų protus."

Galima būtų surašyti vedamasias citatas ir iš kitų laikraščių. Bet nieko naujo nesužinotumėm. Mintys tos pačios, tik žodžiai skiriasi. Tremties laikraščiai yra pasiekę universal'os minties plotmę ir tolimesnių variacijų ar išvedžiojimų nereikia, nes tiesa yra viena, neskaldoma ir nesukompromitu'ojama. Klausimas yra, kurio tiesa kurioje "Tiesoje".

"Praeities" problematika

Iš visų žurnalų, "Praeitis" ir "Ateitis" yra vertos istorinio dėmesio. Jos vertos dėmesio jau ir dėl to, kad istorija rūpinasi apie praeitį, ir iš praeities bando įžvelgti į ateitį. Tą ir atl'eka šie du žurnalai. "Ateitis" kadaise buvo "Praeitis" ir atvirkščiai. Kilus nepasitenkinimui "Praeitimi", ponai: Rankelė, Pirštelis, Batelis ir Ambrazorius susimetė redakciniam kolektyvui ir pradėjo leisti naują žurnalą. Jisai buvo taikomas lietuviškam jaunimui. Jaunimui, kuriam teks vadovauti atstatytai tautai ir kurs rungsis su pasaulinėms problemoms, skelbdamas atgimusį vardą po platųjį pasaulį. "Praeitis" liko suaugusių rankose. Jų užkietėję protai, ir suminkštėję mąstymo centrai negalėjo suprasti Meškiuko Rudnosiuko paslėptos filosofijos. Ar gali jaunimas užaugti be atskiestos filosofijos ir ideologijos? Šios studijos autorius mano, kad "Ateityje" pasirodydavo Andersono ir Grimo pasakos, "Gatvės bern'uko nuotykiai", "Gatvės mergaitės nuotykiai" ir panašiai. Kartais pasirodydavo raidynas ir visuomet kelios mįslės. Kaip pavyzdžiui: "Ką kiekvienas vaikutis turi mylėti. Atsakymas: Mamą, tėtį, vėliavą ir tėvynę". "Ką Mindaugas padarė? Atsakymas: Pagavo lokį Vilniuje". "Ko tu labiaus'a nemėgsti? Ats.: visko, kas nelietuv'ška". Be raidyno ir mįslių pasirodydavo ir paveiksliukai. Serialiniai buvo atvaizduota Žalgirio mūšis, Marquette parko klestėjimas, taurūs tautos sūnūs. Žurnalas buvo taikomas lietuviškam jaunimui. Tai yra: moksleiviams, gimnazistams ir pažang'ems studentams. Žurnalą rėmė: Tėvų Lyga, Susijaudinę Tėvai ir Įtakos Ieškant's Branduolys.

"Praeit'es" žurnalas susilaukė narsaus puolimo už savo nukrypimą ir iškryp'mą. Ponas Gargal'auskas "Vel'dų" "Tiesiose Šypsenose" klojo kaltinimus tiesiai ant stalo. Nieko nes'gailėjo, sakė ką galvojo ir viskas. Jo žod's yra vertas pakartojimo, nes j'sai yra tikras ir atviras. Autorius pasinaudodamas poeto laisve ir istoriko teise cituoja:

"Brangūs bičiuliai, apgailestauju, kad jauni, o ne seni sendraug'ai perėmė "Praeities" žurnalą. Aš ant jų pykstu, ne dėl to, kad jie redaguoja, ne dėl to, kad jie perėmė, nes jūs ir aš žinote, kad tai yra gryna retorika, bet dėl to, kad spausdina netinkamą medžiagą. Ko mums reikia, tai gero tvirto represinio komiteto, sudaryto iš senų sendraugių, kurie prižiūrėtų, kad būtų atitinkamos formulės ir žodžiai spausdinami. Gana mums tų negrų, nors mano geriausias draugas yra toks, bet gana jų. Reikia prižiūrėti, kad tėvynės vardas bent dvidešimts kartų pasirodytų, bent du kartus paminėti, kad randamės prie Baltijos jūros, vieną kartą kad esame vaišingi žmonės ir bent kelis kartus išgirti g'ntarą. Kaip kitaip mūsų vaikučiai sužinos apie protėvių kraštą?

Aš tiktai rašau, kad jauni sendrau-

giai perėmė, bet iš tikro mane erzina paimta linija. Jaunimui reikia žurnalo, kuriame mūsų mintys pasirodytų. Mes tenai plačiai galėsime diskutuoti teorinį komunizmą ir jo įtaką pasaulyje. Jaunimui suteiksime vilties ir idealų, kuriais jie galės vadovautis. Taip kaip mes jais vadovavomės. Prisiminkime, kada sėdėdavome prie Šešupės ir baltus drugelius gaudėme. Ar nebuvo smagu? Dabar "Praeitis" sėdi prie "Bone Yard" ir fotografuoja bomus. Būtų linksmiau pamatyti gražią lietuvaitę vidiniuose puslapiuose. Išrinkus Jaunimo Metų grožio karalienę, mes turėsime daug progų išpildyti šį pasiūlymą.

Mieli Bičiuliai, jūs niekam nesakykite mano tikrų motyvų. Būkim prieš "Praeitį", nes jinai nėra jaunimo žurnalas. Mes gerai suprantame jaunimą ir žinome ko jam reikia".

Spauda informuoja mirusius

Puolimas buvo stiprus ir drūtas. Ne vien tik žodžiais, bet ir darbais. Kaikurie atsisakė savo prenumeratos. O kaikurie pirkdavo didelius "Praeities" kiekius, nes norėjo pasekti sklindančią žurnalistinę madą. Ta mada, šiais tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimts šeštais, Augustino Didžiojo metais, buvo deginti rašytą žodį. Didelės krūvos "Praeities" žurnalų, "Raugo" nekultūrinių skyrių iškilo per kaminus. Ta mada greičiausia kilo iš tautos pagoniško palikimo, kai dievams ar mirusiems buvo dangun siunčiamos degančios aukos. Gal ir dabar mirusiems yra siunčiami "Raugo" nekultūrinio priedo skyriai liepsnos pavidalu. Tokiu atveju, autorius sveikina tautą, kad jinai nepamiršta savo mirusių ir senos tradicijos. Autorius, būdamas istoriku, džiaugsmingai žiūri į šiuos įvykius, nes jisai žino, kad istoriniai palikimai ir papročiai negali pražūti. Stipri tauta seka savo proseneliu pėdoms. Taip pat, autorius, būdamas krikščioniu, teigiamai vertina norus apšviesti mirusius mūsų nauja spauda.

(Bus daugiau) **J. B.**

nuo rytų iki vakarų

Nuotr. Lino Baškausko

NEW YORK

Uždaros Studentų Rekolekcijos

Kovo 25-27 dienomis į Nekalto Prasidėjimo seselių vienuolyną Putname ir Tėvų Marijonų vienuolyną Marianapolyje uždaroms rekolekcijoms suvažiavo 36 studentės ir studentai ateitininkai iš New Jersey, Brocktono, Bostono, Worcesterio ir New Yorko. Studentams rekolekcijas pravedė tėv. J. Liauba, O.F.M., kuris yra Pranciškonų vienuolyno viršininkas Brooklyne, o studentėms kun. A. Paškus, kuris profesoriauja Šv. Jono universitete, New Yorke. Kun. A. Paškus ir tėv. J. Liauba, O.F.M. pravedė konferencijas realiai ir įdomiai, kuriose apibūdino mirtį, mirtiną nuodėmę, išpažintį, meilę ir vedybinį gyvenimą. Be to, privačiai atsakinėjo įvairius rekolektantų klausimus. Drąsiai galima sakyti, kad rekolekcijos kiekvienam dalyviui paliko daug gilių ir gražių minčių.

Rekolekcijų dalyviai ir SAS New Yorko Draugovė yra labai dėkingi tėv. J. Liaubai, O.F.M. ir kun. A. Paškui už malonų sutikimą pasitraukti nuo svarbių kasdieninių pareigų ir sutvirtinti mus dvasiniuose reikaluos.

Taip pat esame didžiai dėkingi Nekalto Prasidėjimo seselėms Putname ir Tėvams Marijonams Marianapolyje už jaukią prieglaudą ir nuoširdų patarnavimą rekolekcijų metu. Tie, kurie dėl kliūčių negalėjo atsilankyti rekolekcijose, nenusiminkite, todėl, kad kitais metais vėl ruošim ir tuo metu galėsite sutvirtinti ir praturtinti savo dvasinį gyvenimą.

STOVYKLOMS BESIRUOŠIANT

Pereitų metų gale, gruodžio 28-30 d., įvyko lietuvių jaunimo vasaros stovyklų vadovų ir rengėjų pasitarimas — studijų dienos. Jie jautė, kad ypatingai 1966 Jaunimo Metais turėtų būti reikalinga ir naudinga savo tarpe daugiau bendradarbiauti, pasidalinti sumanymais, priemonėmis ir vadovų pagalba. Pasitarimas buvo sukviestas Lietuvių Studentų Sąjungos, jai pasitarus su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos nariais. Pasitarimų eigą suplanavo ir suvažiavimui vadovavo Antanas Saulaitis, S.J. Patys kursai vyko visai prieš pat Ateitininkų Studentų Sąjungos ruoštus žiemos kursus netoli Clevelando. Laiko stoka ir neturėjimas jokio pilno stovyklų vadovų-rengėjų sąrašo varžė oficialų kreipimąsi į stovyklų rengėjus ir jaunimo organizacijų valdybas. Tačiau beveik visos svarbesnės organizacijos buvo, nors gal ir neoficialiai, atstovautos. Dalyvavo apie penkiolika asmenų.

Pasitarimo tikslas buvo aiškus: svarbiausia, sudaryti pagrindą, kuriuo būtų galima jaunimo organizacijoms ir stovyklų rengėjams siūlyti oficialiau susirišti ir bendradarbiauti. O Lietuvių Studentų Sąjungos nariams, kurių nemažas skaičius vadovauja įvairių organizacijų stovyklose, duoti progos kartu pasireikšti. Jau 1964 m. buvo kilus mintis steigti lietuviams taikos korpą (peace corps pavyzdžiu). Jeigu pasisektų suruošti vadovų talką stovykloms, gal būt, vėliau lengviau organizuotųsi bendruomeninė tarnyba

tikslu siųsti talkininkus lietuviams užsienyje.

Dalyviai 1965 metais vadovavo 11 stovyklų, kuriose buvo apie 1600 stovyklautojų. Jie pasidalino pergyventais įspūdžiais ir diskutavo įvairias stovyklose iškylančias problemas. Vyko trys bendri pasitarimai: 1) vadovavimas stovykloje, 2) organizavimas ir programa ir 3) lietuviškumas stovykloje. Šiuo trečiu punktu buvo daug įvairių pasisakymų. Nutarta, jog reikia į visų pastangas žvelgti teigiamai, o stovyklautojams pristatyti viską suprantamai. Stengtis sužadinti norą savo tarpe lietuviškai kalbėti. Stovyklautojai turėtų pajusti lietuviškąją bendruomenę stovykloje, noromis, o ne prievarta ją jausti. Stovykloje reikėtų ne išlaikyti lietuvybę, o ją ugdyti, duoti vaikui progos augti ir išgyventi kultūrą. Būtina į lietuviškumą žiūrėti ne tik kaip praeities ir istorijos dalyką, bet kreipti dėmesį į lietuvius ir Lietuvą dabar. Būtina suprasti, kad buvimas lietuviu neuždaro žmogaus savyje, ir kad atsivėrimas najoms mintims ir pasauliui nereiškia atsižadėjimo lietuvybės. Buvo paminėtas ir nemažas skaičius praktiškų dalykų: darbeliai, vertimai į anglų kalbą, geografija, dabartinės Lietuvos spauda ir kt.

Kalbant apie ateities planus, pirmiausia buvo diskutuota stovyklų metraštis. Tai turėtų būti metinis leidinys stovyklų vadovams ir rengėjams, kuriame būtų pranešta apie visas įvykusias stovyklas, pasidalinta programiniais dalykais, platinami naujausi sumanymai ir metodai ir skleidžiamos mintys apie rūpimuosius klausimus. Šiuo reikalu apsiėmė rūpintis torontiškiai. Dabar, pavasarį, visų stovyklų rengėjams turėtų būti išsiuntinėtos anketos, kurios, vasarai pasibaigus, bus suvestos į leidinį. Metraštį leistų Lietuvių Bendruomenė.

Toliau kalbėjom apie talką stovykloms. Šiuo klausimu rūpintųsi jaunimo organizacijų nariai, ieškodami vadovų, kurie galėtų vasarą praleisti įvairiose jaunimo stovyklose, padėdami stovyklų vadovybėms, kurios to pageidautų. Yra vietovių, kurios nepajėgia stovyklų ruošti, kitos stovyklos skundžiasi vadovų ar specialistų trūkumu, daug kas nepajėgia iš stovyklinės kasdienybės išbrist ir ką naujo išbandyti, išmokti, pasidalinti su kitais. Talka būtų ketveriopa. Pirmiausia, **stovyklos organizavimas;** ypatingai tose nepajėgiose vietovėse. Antra, **vadovų talka stovyklose;** kiekvienas galėtų turėti specialybę ir ją pavartoti įvairiose stovyklose. Trečia būtų **priemoninė pagalba** — dainorėliai, lietuviškos plokštelės, liturginiai vertimai, filmai, knygynėliai ir kt.. Ketvirta būtų **asmeninė pagalba.** Būtų galima prašyti teatro grupių susiburti savaitgaliais ir stovyklose pastatyti vaidinimą; ar pakviesti ansamblių narius, muzikus, literatus ir kt.

Talkos tikslas yra padėti jaunimo stovykloms, ir todėl viskas lieka asmeniška, laisva: nė jokia organizacija nemano kito nustelbti, o nuoširdžiu bendradarbiavimu išvengti daugelio mūsų organizacijų sukalkėjimo, įtarinėjimo, baiminimosi, blaškymosi. Kokia nors stovyklų informacijos įstaiga rūpintųsi koordinavimu šio reikalo. Bendruomenei siūloma padėti suorganizuoti stovyklas tose vietose, kurios skundžiasi negalinčios pačios suruošti, o "stovykloms talka" pažadėtų prisidėti vadovų būreliu.

Ateityje buvo siūloma suorganizuoti vadovų paruošimąją stovyklą. 1966 m. tai bus gal galima įvykdyti prieškongresinėje studentų jaunimo stovykloje.

Daugelis stovyklų laikosi bendrų tvarkos ir programos principų; turi bendras gaires, anketas, registraciją, leidimus. 1966 Jaunimo Metams gairės galėtų būti:

1. Įtraukti kiekvieną lietuvį jaunuolį - jaunuolę į stovyklas.
2. Palaikyti artimesnius ryšius su stovyklautojų tėvais (laiškais prieš, per ir po stovyklos).
3. Bentros tvarkos taisyklės (radijas, kortos, rūkymas ir kt.).
4. Stengtis priimti ar pakviesti stovyklauti iš kitur atvykusį jaunimą.
5. Bendros dienų ir bendrai stovyklų temos, ryšium su Jaunimo Metais.
6. Prisidėti, remti ir pasinaudoti stovykloms vadovų, priemonių ir asmenų talka.
7. Ypatingai daug aprašyti stovyklas spaudoje.
8. Stovyklų programas pagal stovyklos rūšį ir stovyklautojų amžių derinti prie Jaunimo Metų ir Jaunimo kongreso programos.

Šios gairės išsiųstos įvairioms organizacijoms, kad jas aptartų ir tokias ar pakeistas, priimtų ir paskelbtų savoms organizacijoms ir spaudai.

Buvo nutarta kreiptis į PLB valdybą, kad ši numatytų jaunimo sekcijoje stovyklų skyrių ar stovyklų informacijų centrą, kuris galėtų palaikyti oficialius ryšius su organizacija ir stovyklų rengėjais, bei derinti bendrus užsimojimus. Patys vadovai palaikytų tampresnius tarpusavio ryšius, susitikdami metiniuose pasitarimuose bei kursuose, paruošimo stovyklose ir prisidėdami prie metraščio leidimo.

Čia taip pat nutarėm paruošti mažą brošiūrėlę apie stovyklas bendrai lietuviams tėvams: apie jų tikslus, metodus; statistikos, kur vyksta stovyklos, kur kreiptis informacijų, kur siųsti aukas ir t.t. Brošiūrėlės tikslas — skatinti daugiau jaunimo stovyklauti. Leistų ir platintų LB.

Nors pasitarimas iš viso truko vos 34 valandas, tačiau buvo gan daug konkrečių pasiūlymų ir palyginus gan daug nutarta. Užsimojimo ir noro yra pakankamai, tik praktiškai viską įvykdyti gal šiek tiek sunkiau. Bet, galima užtikrinti, kad visa šita nesibaigė tik pašnekesiais, ir kad netolimoje ateityje bus galima organizuoti Lietuvių Bendruomenei talką — pasauliniu mastu — kuo būtų galima panašius darbus atlikti lietuvių tarpe, suorganizuojant lietuvišką "peace corps".

Visi, kurie norėtų prisidėti prie stovyklų vadovavimų ir šioj srityje turi patyrimo ar gabumų gali kreiptis šia antrašte:

Antanas Saulaitis, S.J.
Boston College,
Chesnut Hll, Mass. 02767.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

I. Garbės prenumeratoriai

J.E. Vysk. V. Brizgys (Chicago)
Prelatas F. Bartkus (Dallas, Tex.)
kun. Pr. Bajerčius (Ashland, Pa.)
kun. A. Baltinis (Chicago)
Romualdas Bublys (Euclid, Ohio)
kun. B.F. Gauronskas (New Britain, Conn.)
Pr. A. Grušas (Santa Monica, Calif.)
kun. A. Kardas (N.Y.)
Aleksandra Kazickienė (New Rochelle, N.Y.)
Janina Lieponienė (Lockport, Ill.)
Dr. V. Majauskas Detroit)
kun. Norbertas Pakalnis (Brooklyn)
Valdonė Ramanauskaitė (Phila, Pa.)
Juozas Rygelis (Monroe, Conn.)
I.K. Skrupskelis (Columbia, S.C.)
Aleksas Šatas (Cicero)
Dr. O. Vaitas (Dearborn, Mich.)
Dr. Vyt. Vardys (Milwaukee, Wis.).

II. Aukojo "Ateities" paramai:

M.A.S. CV-ba	$50.00
kun. J. Danielius (London, Ont.)	$10.00
kun. Norb. Pakalnis (Brooklyn)	$10.00
Dr. Pr. Bagdas (N.Y.)	$5.00
Dr. D. Jasaitis (Tampa, Fla.)	$5.00
Dr. K. Rimkus (Chicago)	$5.00
Prel. F. Bartkus (Dallas, Tex.)	$3.00
kun. V. Stankūnas (Canada)	$2.00

III. Aukojo užsienio moksleivijos prenumeratai apmokėti:

kun. Dr. Lumas (Central, N.M.)	$10.00
kun. Norb. Pakalnis (Brooklyn)	$6.00
Liet. Katal. Religinės Pašalpos Draugija (Brooklyn)	$6.00

Po $3.00 aukojo:
S. Brazdžionytė (Los Angeles)
Prof. Č. Masaitis (Havre de Grace)
D. Polikaitienė (Los Angeles)
kun. Dr. T. Žiūraitis, O.P.

Administracija visiems labai dėkoja.

ALp(LKA)1786
1966, Nr.5

Antano Jasmanto

GRUODAS

Eilėraščiai

"Ateities" Knygų Leidyklos leidinys, kaina $3.00. Lietuvių Rašytojų Draugijos premijuota poezijos knyga. "GRUODE" sutelkta poezija gali kiekvienam suteikti prasmingo džiaugsmo" Dr. J. Grinius ("Aidai"). "GRUODAS" atneša ir atskleidžia skaitytojui pasaulį, kuriame pinasi galutiniai mūsų egzistencijos klausimai" A. Liulevičienė ("Draugas").

KITI ATEITIES KNYGŲ LEIDYKLOS LEIDINIAI

LIETUVA, vaizdų albumas $5.00
Vytauto Augustino 1955

ŠVENTASIS PIJUS X, ... 2.00
redaguota kun. J. Petrėno 1958

MARIJA, GELBĖKI MUS .. 1.00
Sibiro lietuvaičių maldos 1959

ŠVIESOS MERGAITĖ, eil. .. 2.00
Prano Naujokaičio 1959

VEIDRODIS JŪROS DUGNE,
eil. 2 00
Vitalijos Bogutaitės 1960

STASYS ŠALKAUSKIS 4.00
prof. Juozo Ereto 1960

AKMENS ŠIRDIS, eilėraščiai 2.00
Prano Naujokaičio 1960

ATEITININKŲ VADOVAS 4.00
kun. Stasio Ylos 1960

SACRA VIA, eilėraščiai 1.50
Alfonso Tyruolio 1961

ELEMENTORIUS Ė 2.00
Igno Malėno 1961

VASAROS MEDŽIUOSE, eil. 1.50
Danguolės Sadūnaitės-
Sealey 1961

NIEKŠYBĖS PASLAPTIS .. 4.00
prof. Antano Maceinos 1964

Knygos gaunamos pas platintojus ir leidykloje adresu:
ATEITIES K. L. c/o Rev. V. Dabušis, 147 Montgomery Pl., Paterson, N. J.

90.725.31